

Minister Edukacji

Barbara Nowacka

DKA-WKO.0915.1.2024.AJK
Warszawa, 28 lutego 2024 r.

Pani
Urszula Starakiewicz-Krawczyk
Dyrektor Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ul. Nowogrodzka 50/54
00-695 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224) przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Ministerstwo Edukacji Narodowej w dniach od 9 stycznia do 9 lutego 2024 r. przeprowadziło kontrolę¹ w Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego z siedzibą przy ul. Nowogrodzkiej 50/54 w Warszawie² pn. „Przyznawanie środków wsparcia finansowego przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego. Wybrane obszary działalności bieżącej Instytutu”.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r., poz. 224) oraz art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2463 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o Instytucie, nadzór nad działalnością Instytut sprawuje minister do spraw oświaty i wychowania.

Kontrola obejmowała okres 15 grudnia 2022 r. do 8 stycznia 2024 r.

Instytut działa na podstawie:

- ustawy dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. Świętego Maksymiliana Marii Kolbego³ (Dz.U. z 2022 r. poz. 2463),

¹ Kontrolę przeprowadzili pracownicy Ministerstwa Edukacji Narodowej:

- 1) Alicja Jakubiak-Kępińska – główny specjalista Wydziału Kontroli w Departamencie Kontroli i Audytu MEN, na podstawie upoważnień nr 1/2024 z 9 stycznia 2024 r., nr 3/2024 z 16 stycznia 2024 r. i nr 6/2024 z 26 stycznia 2024 r.;
- 2) Magdalena Nartowska-Hydzik – główny specjalista w Wydziale Oświaty Polskiej za Granicą w Departamencie Współpracy Międzynarodowej MEN, na podstawie upoważnień nr 2/2024 z 9 stycznia 2024 r., nr 4/2024 z 16 stycznia 2024 r. i nr 7/2024 z 26 stycznia 2024 r.;
- 3) Anna Smyk - główny specjalista Wydziału Kontroli w Departamencie Kontroli i Audytu MEN, na podstawie upoważnień nr 5/2024 z 16 stycznia 2024 r. i nr 8/2024 z 26 stycznia 2024 r.;

² Dalej: Instytut;

³ Dalej: ustawa o Instytucie;

- Statutu nadanego Zarządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 13 grudnia 2022 r. w sprawie statutu Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego.⁴

Instytut działa od dnia 15 grudnia 2022 r. i został utworzony zgodnie z art. 30 ustawy o Instytucie. Jest państwową osobą prawną (art. 2 ust. 1 ustawy o Instytucie). Zgodnie z art. 9 ust. 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵ (Dz.U. z 2022 r. poz. 1634, z późn. zm.), sektor finansów publicznych tworzą inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewiczy, banków oraz spółek prawa handlowego.

Celem działalności Instytutu, zgodnie z art. 3 ustawy o Instytucie, jest wspieranie rozwoju języka polskiego za granicą. Do zadań Instytutu należą:

- 1) inicjowanie i realizowanie działań dotyczących promocji języka polskiego;
- 2) wspieranie kultywowania polskiej tradycji i wartości języka polskiego jako ojczystego oraz promocji języka polskiego jako ojczystego wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą;
- 3) wzmacnianie współpracy między Polonią i Polakami zamieszkałymi za granicą a podmiotami działającymi w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą, w szczególności w dziedzinie edukacji i nauki;
- 4) wspieranie inicjatyw oraz projektów edukacyjnych i naukowych mających na celu pogłębianie znajomości języka polskiego;
- 5) upowszechnianie języka polskiego jako obcego;
- 6) współpraca ze szkołami, uczelniami, instytucjami publicznymi, stowarzyszeniami, fundacjami, organizacjami i innymi podmiotami działającymi w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą na rzecz rozwoju języka polskiego za granicą.

Instytut może wspierać przedsięwzięcia na rzecz wspierania rozwoju języka polskiego za granicą w formie:

- 1) dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie realizacji określonych zadań, które podlegają szczególnym zasadom rozliczania,
- 2) nieodpłatnego użyczenia nieruchomości Instytutu przeznaczonych na realizację zadań Instytutu, o których mowa w art. 3 ust. 2.

Wsparcie może być udzielone:

- 1) po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert - wsparcie w formie dotacji celowej,
- 2) w drodze naboru wniosków w trybie ciągłym - wsparcie w formie dotacji celowej,
- 3) na wniosek podmiotu realizującego działania spójne z zadaniami Instytutu, złożony z jego inicjatywy - wsparcie w formie nieodpłatnego użyczenia nieruchomości.

(art. 23 ust. 1 i 2 ustawy o Instytucie).

Celem kontroli była ocena wybranych działalności Instytutu, zaplanowanych do realizacji w okresie objętych kontrolą. Kontrolą objęto:

- 1) otwarte konkursy ofert pn.:
 - „Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023”;
 - „Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami;
- 2) nabór wniosków w trybie ciągłym do przedsięwzięcia pn. „Inicjatywy wspierające zadania Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego 2023”;
- 4) I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą;
- 5) wybrane obszary działalności bieżącej Instytutu.

⁴ Dalej: Statut.

⁵ Dalej: uofp.

Kontrola była przeprowadzana w trybie uproszczonym, jednak z uwagi na ujawnienie w trakcie czynności kontrolnych okoliczności wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych, zgodnie z zapisami art. 53 ustawy o kontroli w administracji rządowej kontrola w dalszej części została przeprowadzona w trybie zwykłym.

Na podstawie wyników kontroli działalność Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego w ww. zakresie została oceniona negatywnie.

Ocenę uzasadniają ustalenia kontroli.

Ustalenia kontroli

W dniu 15 grudnia 2022 r., na podstawie art. 7 ustawy o Instytucie oraz art. 68 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2022 r. poz. 1510, z późn. zm), Minister Edukacji i Nauki powołał na stanowisko Dyrektora Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego w Warszawie Pana Jacka Gołębiowskiego (dalej: Dyrektor Instytutu).

Zgodnie z art. 7 ust 5 ustawy o Instytucie wynagrodzenie Dyrektora Instytutu ustala minister właściwy do spraw oświaty i wychowania zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2136).

Maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego, nie może przekroczyć sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2022-2023 podstawę do ustalenia maksymalnej wysokości wynagrodzenia miesięcznego, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi, stanowiło przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2020 r.⁶, które zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 21 stycznia 2021 r.⁷ wyniosło 5 655,43 zł. W związku z powyższym maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego nie mogła przekroczyć kwoty 33 932,58 zł.

Minister Edukacji i Nauki w związku z powołaniem Dyrektora Instytutu na stanowisko ustalił z dniem 15 grudnia 2022 r. wynagrodzenie miesięczne brutto w wysokości 19 500 zł.

Wobec powzięcia informacji o nieprawidłowościach w wypłacanych dyrektorowi Instytutu wynagrodzeniach oraz wobec braku pełnych informacji od jednostki kontrolowanej dot. tego obszaru przez uczestniczący w kontroli departament nadzorujący Instytut, kierownik komórki kontroli podjął decyzję o włączeniu dokumentacji pozyskanej w ramach nadzoru do akt kontroli i poddaniu jej weryfikacji.

Instytut przekazał 15.01.2024 r. do Departamentu Współpracy Międzynarodowej w MEN kopię pisma z 21.02.2023 r Dyrektora Instytutu do Pana Tomasza Rzymkowskiego Sekretarza Stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki, w którym Dyrektor Instytutu wniósł o zmianę wynagrodzenia miesięcznego (...) poprzez jego ustalenie w wysokości pięciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2022 r. Na ostatniej stronie przekazanej kopii pisma widnieje odręczna akceptacja Pana Tomasza Rzymkowskiego z dnia 23.02.2023 r.

⁶ Na podstawie art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz.U. 2021 r. poz. 2445) oraz art. 12 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz.U. 2022 r. poz. 2666);

⁷ Obwieszczenie w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2020 r. (Dz.Urz.GUS.2021.2);

Dyrektor Instytutu wyjaśnił⁸, że ww. Pismo zostało przekazane podczas spotkania na ręce Sekretarza Stanu w formie papierowej.

Minister Edukacji i Nauki nie wydał decyzji zmieniającej wynagrodzenie Dyrektora Instytutu, a pomimo tego w okresie od 1.03.2023 r. do 30.09.2023 r. Dyrektorowi Instytutu wypłacano wynagrodzenie w wysokości 30 000 zł. brutto miesięcznie. W październiku 2023 r. dokonano korekty wysokości wynagrodzenia Dyrektora Instytutu na kwotę 34 829,20 zł brutto miesięcznie od 1.03.2023 r.

Jak wyżej wskazano maksymalna wysokość wynagrodzenia miesięcznego nie mogła przekroczyć kwoty 33 932,58 zł.

Zgodnie z ustawą o Instytucie wynagrodzenie Dyrektora Instytutu ustala minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Instytut, zgodnie z zapisami ustawy o Instytucie, ma obowiązek prowadzić:

- samodzielną gospodarkę finansową na zasadach określonych w niniejszej ustawie oraz w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (art. 17 ust. 1 ustawy o Instytucie),
- rachunkowość zgodnie z przepisami o rachunkowości (art. 18 ust. 5 ustawy o Instytucie).

Zgodnie z art. 54 ust 1 uofp Głównym księgowym jednostki sektora finansów publicznych, zwanym dalej „głównym księgowym”, jest pracownik, któremu kierownik jednostki powierza obowiązki i odpowiedzialność w zakresie:

- 1) prowadzenia rachunkowości jednostki;
- 2) wykonywania dyspozycji środkami pieniężnymi;
- 3) dokonywania wstępnej kontroli:
 - a) zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym,
 - b) kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych.

Dowodem dokonania przez głównego księgowego wstępnej kontroli, jest jego podpis złożony na dokumentach dotyczących danej operacji. Złożenie podpisu przez głównego księgowego na dokumencie, obok podpisu pracownika właściwego rzeczowo, oznacza, że:

- 1) nie zgłasza zastrzeżeń do przedstawionej przez właściwych rzeczowo pracowników oceny prawidłowości tej operacji i jej zgodności z prawem;
 - 2) nie zgłasza zastrzeżeń do kompletności oraz formalno-rachunkowej rzetelności i prawidłowości dokumentów dotyczących tej operacji;
 - 3) zobowiązania wynikające z operacji mieszczą się w planie finansowym jednostki.
- (art. 54 ust.3 uofp)

Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁹(Dz.U. z 2023 r. poz. 120) księgi rachunkowe, prowadzone są przez jednostkę. Zgodnie z art. 11 ust. 2 tej ustawy jednostka może powierzyć prowadzenie ksiąg rachunkowych:

- 1) przedsiębiorcy, o którym mowa w art. 76a ust. 3, lub przedsiębiorcy prowadzącemu działalność w tym zakresie z innego państwa członkowskiego w rozumieniu art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) w przypadku jednostek sektora finansów publicznych - innej jednostce sektora finansów publicznych, na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

⁸ Pismo Dyrektora Instytutu z 29.01.2024 r. (DO.0900.2.2024.SE.13).

⁹ Dalej: uor.

Instytut pismem z dnia 9.02.2024 r. (DO.0900.2.2024.SE.18) poinformował: „od 16.12.2022 r. do 31.05.2023 r. Dyrektor Instytutu powierzył obowiązki i odpowiedzialność za prowadzenie ksiąg rachunkowych firmie zewnętrznej Biuro Rachunkowe Ferreti & Bębenek. W okresie od 16.12.2022 r. do 08.04.2023 r. osobą upoważnioną do wykonywania dyspozycji środkami pieniężnymi oraz dokonywaniem wstępnej kontroli była Zastępca Dyrektora Pani (...). Od 09.04.2023 r. w/w obowiązki przejął Zastępca Dyrektora Pan (...). Od 01.06.2023 r. do 31.12.2023 r. obowiązki prowadzenia rachunkowości jednostki, wykonywania dyspozycji środkami pieniężnymi oraz dokonywania wstępnej kontroli przejęła Główna Księgowa Pani (...).”

Na podstawie art. 10 ustawy o rachunkowości, kierownik jednostki zobowiązany jest ustalić w formie pisemnej i aktualizować dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości, a w szczególności dotyczące:

- 1) określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych;
- 2) metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego;
- 3) sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym co najmniej:
 - a) zakładowego planu kont, ustalającego wykaz kont księgi głównej, przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej;
 - b) wykazu ksiąg rachunkowych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera - wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych z określeniem ich struktury, wzajemnych powiązań oraz ich funkcji w organizacji całości ksiąg rachunkowych i w procesach przetwarzania danych;
 - c) opisu systemu przetwarzania danych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera - opisu systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a ponadto określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji;
- 4) systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów.

Zgodnie z art. 3 ust 1 pkt. 11 uor przez przyjęte zasady (polityki) rachunkowości rozumie się wybrane i stosowane przez jednostkę rozwiązania dopuszczone ustawą, w tym także określone w MSR, zapewniające wymaganą jakość sprawozdań finansowych.

Od dnia 15 grudnia 2022 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych, tj. do dnia 9 lutego 2024 r., Instytut nie posiadał dokumentacji opisującej zasady (politykę) rachunkowości. Instytut pismem z 2.02.2024 r. (DO.0900.2.2024.SE.16) poinformował, że regulacje wewnętrzne w zakresie przyjętych zasad rachunkowości w Instytucie są procedowane.

Zgodnie z art. 21 ust 1 pkt 6 uor dowód księgowy powinien zawierać co najmniej stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania.

Sprawdzanie dowodów księgowych i ich zakwalifikowania do ujęcia w księgach rachunkowych obejmuje kontrolę merytoryczną, formalnoprawną i rachunkową oraz dekretację dowodów. Sposób kontroli i dekretacji dowodów oraz szczegółowe ich procedury ustala jednostka odpowiednio do specyfiki procesów gospodarczych, rodzaju dokumentacji źródłowej, wymaganego celu i zakresu kontroli, zgodnie ze stanowiskiem Komitetu Standardów Rachunkowości z dnia 12 kwietnia 2010 r. w sprawie niektórych zasad prowadzenia ksiąg rachunkowych (III, 10. - Dz. Urz. Min. Fin. Z 2010 r. nr 6, poz. 26).

Przekazane podczas kontroli dowody księgowo nie zawierały stwierdzenia sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez przeprowadzenie kontroli merytorycznej, formalnoprawnej i rachunkowej, wskazania miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpisów osób odpowiedzialnych za te wskazania.

Standardy kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych¹⁰ wskazują, że powinny istnieć mechanizmy kontroli dotyczące operacji finansowych i gospodarczych m. in poprzez rzetelne i pełne dokumentowanie i rejestrowanie operacji finansowych i gospodarczych.

System kontroli zarządczej jest dokumentowany poprzez: procedury wewnętrzne, instrukcje, wytyczne, dokumenty określające zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności pracowników i inne dokumenty wewnętrzne stanowią dokumentację systemu kontroli zarządczej.

W okresie od dnia 15 grudnia 2022 r. do dnia 8 stycznia 2024 r., Instytut nie wprowadził procedur wewnętrznych w zakresie obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych. Pismem z 2.02.2024 r. (DO.0900.2.2024.SE.16) Instytut poinformował, że regulacje wewnętrzne w zakresie obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych są procedowane.

Zgodnie z art. 69 ust 1 pkt. 3 uofp zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej należy do obowiązków kierownika jednostki.

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. Na podstawie art. 54 ust 1 uofp kontrola wstępna dokumentów finansowych jest dokonywana przez głównego księgowego jednostki. Dowodem dokonania przez głównego księgowego wstępnej kontroli, jest jego podpis złożony na dokumentach dotyczących danej operacji. Dokumenty księgowo, przekazane podczas kontroli, nie zawierały potwierdzenia dokonania wstępnej kontroli przez głównego księgowego.
2. Księgi rachunkowe, zgodnie z art. 11 ustawy o rachunkowości, prowadzone są przez jednostkę. Jednostka sektora finansów publicznych może powierzyć prowadzenie ksiąg rachunkowych innej jednostce sektora finansów publicznych, na zasadach określonych w przepisach odrębnych. Powierzenie prowadzenia ksiąg rachunkowych firmie zewnętrznej Biuro Rachunkowe Ferreti & Bębenek, niebędącej jednostką sektora finansów publicznych, stanowi naruszenie przepisów ustawy o rachunkowości.
3. Instytut nie posiada dokumentacji opisującej w języku polskim przyjętych przez niego zasad (polityki) rachunkowości, co oznacza niewypełnienie art. 10 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którym kierownik jednostki zobowiązany jest ustalić w formie pisemnej i aktualizować dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości.
4. Zgodnie z art. 21 ust 1 pkt 6 uor dowód księgowy powinien zawierać co najmniej stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania. Dowody księgowo, przekazane podczas kontroli, nie zawierały stwierdzenia sprawdzenia dowodów pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 ustawy o Instytucie, przychodami Instytutu są:

- 1) dotacje podmiotowe z budżetu państwa przeznaczone na finansowanie bieżącej działalności Instytutu, w szczególności wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń, wyposażenia w niezbędne składniki majątkowe oraz wynajem nieruchomości;

¹⁰ Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF. Nr 15. poz. 84).

- 2) dotacje celowe z budżetu państwa przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie działalności Instytutu, o której mowa w art. 3, w tym finansowanie lub dofinansowanie inwestycji;
- 3) przychody z działalności gospodarczej prowadzonej na zasadach określonych w art. 19;
- 4) środki finansowe pochodzenia zagranicznego, w szczególności środki finansowe z funduszy Unii Europejskiej lub z krajowych i międzynarodowych projektów i programów badawczych;
- 5) przychody ze sprzedaży albo z tytułu przekazania do odpłatnego używania rzeczowych składników majątkowych będących własnością Instytutu;
- 6) darowizny, spadki i zapisy;
- 7) odsetki od wolnych środków przekazanych w depozyt zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych*;
- 8) przychody z innych tytułów.

W 2022 roku Minister Edukacji i Nauki decyzją nr 1/IK/2022 z dnia 29 grudnia 2022 r. przyznał Instytutowi dotację podmiotową w wysokości 150 000,00 zł, na pokrycie w 2022 roku bieżących kosztów działalności Instytutu.

W 2023 roku Sekretarz Stanu Tomasz Rzymkowski decyzją nr 1/IK/2023 z dnia 2 marca 2023 r. przyznał Instytutowi dotację podmiotową w wysokości 350 000,00 zł, na pokrycie bieżących kosztów działalności Instytutu w 2023 roku. Następnie decyzją nr 2/IK/2023 z dnia 17 marca 2023 r. przyznał Instytutowi dotację podmiotową w wysokości 12 521 884 zł, na finansowanie bieżącej działalności Instytutu, w szczególności wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń, wyposażenia w niezbędne składniki majątkowe oraz wynajem nieruchomości w 2023 r., a także na stypendia Instytutu przyznawane w ramach funduszu stypendialnego utworzonego zgodnie z art. 20 ust. 5 *ustawy o Instytucie*.

W dniu 20 kwietnia 2023 r. Ministerstwo Edukacji i Nauki podpisało z Instytutem Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego umowę nr MEiN/2023/DWM/252 określającą warunki przekazania, wykorzystania oraz rozliczenia dotacji celowej udzielonej przez Ministra Instytutowi na realizację zadań w roku 2023, o których mowa w art. 3 *ustawy o Instytucie*.

Zgodnie z zapisami ww. umowy oraz aneksu do umowy¹¹ kwota dotacji celowej przyznanej na rok 2023 przez Ministra wyniosła 57 607 116 zł i była wypłacana w trzech transzach:

- I transza w wysokości 31 987 981,40 zł,
- II transza w wysokości 13 709 134,60 zł,
- III transza w wysokości 11 910 000 zł.

W *Planie działania* Instytutu na 2023 rok ujęto następujące zadania do realizacji przez Instytut, finansowane z części 30 dotacji celowej:

1. Wsparcie przedsięwzięć na rzecz wspierania rozwoju języka polskiego za granicą – szacowana liczba przedsięwzięć objętych dofinansowaniem: 500, kwota na realizację celu: 41 397 116,30 zł;
2. I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za – szacowana liczba uczestników: 500, kwota na realizację celu: 1 800 000 zł;
3. „Spójnik Maksymiliana łączący narody i społeczeństwa” – szacowana liczba przedsięwzięć objętych dofinansowaniem: 200, kwota na realizację celu: 1 000 000 zł;
4. Poznaj Polskę z uczniami z zagranicy – szacowana liczba wycieczek objętych dofinansowaniem: 100, kwota na realizację celu: 1 500 000 zł.

Wybrane do kontroli zadania do realizacji przez Instytut z dotacji celowej, ujęte w *Planie działania* Instytutu na 2023 rok

¹¹ Aneks nr 1 z dnia 24 listopada 2023 r. do umowy nr MEiN/2023/DWM/252 z 20 kwietnia 2023 r.

1. Wsparcie przedsięwzięć na rzecz wspierania rozwoju języka polskiego za granicą mające na celu m.in.: utrzymanie i funkcjonowanie szkół i przedszkoli polonijnych za granicą, inicjatywy edukacyjne, wsparcie dla Polonii i Polaków studiujących za granicą, wsparcie uczniów klas pierwszych w szkołach polskich i polonijnych, wsparcie uczniów klas maturalnych w szkołach polskich i polonijnych. Wsparcie Instytutu przedsięwzięć na rzecz wspierania rozwoju języka polskiego za granicą udzielone zostało po przeprowadzeniu otwartych konkursów ofert oraz w drodze naboru wniosków w trybie ciągłym.
 - 1) otwarte konkursy ofert:
 - Konkurs 1 pn. „Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023”;
 - Konkurs 2 pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023”;
 - 2) nabór wniosków w trybie ciągłym pn. „Inicjatywy wspierające zadania Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego 2023”;
2. I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą (5-9.07.2023 r.) mający na celu wypracowanie merytorycznych propozycji rozwiązań systemowych w zakresie edukacji i nauki polskiej za granicą.

OTWARTE KONKURSY OFERT

W ramach otwartych konkursów ofert kontrolą zostały objęte n.w. przedsięwzięcia:

- 1) „Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023”,
- 2) „Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023”.

Otwarte konkursy ofert pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023” i „Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023” zostały ogłoszone przez Dyrektora Instytutu, na podstawie ustawy z dnia 7 października 2022 r. o *Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego* oraz rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 12 kwietnia 2023 r. w sprawie wsparcia udzielanego przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego¹².

OGŁOSZENIA O KONKURSACH

Zgodnie z art. 23 ust. 4 *ustawy o Instytucie*, Dyrektor Instytutu:

- 1) ogłosił 20 kwietnia 2023 r. otwarty konkurs ofert dotyczący przedsięwzięcia pn. „Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023”. Ogłoszenie zostało zamieszczone na stronie BIP Instytutu pod adresem: <https://instytutkolbego.bip-e.pl/ik/ogloszenia-komunikaty/9616,Wspieranie-edukacji-polonijnej-i-polskiej-poza-granicami-Polski-2023.html>;
- 2) ogłosił 9 czerwca 2023 r. otwarty konkurs ofert dotyczący przedsięwzięcia pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023”. Ogłoszenie zostało zamieszczone na stronie BIP Instytutu pod adresem: <https://instytutkolbego.bip-e.pl/ik/ogloszenia-komunikaty/9884,Wspieranie-dzieci-i-mlodziezy-polonijnej-oraz-polskiej-mieszkajacej-poza-granica.html>.

¹² Dalej: rozporządzenie w sprawie wsparcia.

Ogłoszenia otwartych konkursach ofert zawierały wszystkie elementy wskazane w § 2 rozporządzenia, tj.:

- 1) datę ogłoszenia konkursu;
- 2) cel przedsięwzięcia na rzecz wspierania rozwoju języka polskiego za granicą, zwanego dalej „przedsięwzięciem”;
- 3) zakres przedmiotowy i podmiotowy przedsięwzięcia;
- 4) określenie obszaru terytorialnego przedsięwzięcia;
- 5) termin realizacji przedsięwzięcia;
- 6) wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięcia w ramach konkursu;
- 7) regulamin konkursu;
- 8) informację o wkładzie własnym - o ile jest wymagany;
- 9) formę, miejsce i termin składania ofert;
- 10) informację, czy w ramach konkursu dopuszcza się złożenie przez oferenta więcej niż jednej oferty;
- 11) przewidywany termin ogłoszenia rozstrzygnięcia konkursu.

REGULAMINY KONKURSÓW

Regulaminy otwartych konkursów ofert stanowiły załączniki do ogłoszeń o otwartych konkursach ofert, zgodnie z zapisami § 2 pkt 7 *rozporządzenia w sprawie wsparcia*. Regulaminy zostały opracowane w sposób nierzetelny, zawierają omyłki pisarskie.

Stwierdzone uchybienia:

1. W obu regulaminach konkursu stosowano nazewnictwo wniosek/oferta, co jest niewłaściwe w kontekście zapisów art. 23 ust. 2 pkt 1 i 2 *ustawy o Instytucie*, gdzie wniosek jest składany w drodze naboru wniosków w trybie ciągłym, a oferty w otwartym konkursie ofert.

2. W przypadku konkursu pn. „Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023” wskazano termin realizacji projektów rocznych (realizowanych w 2023 r. lub 2024 r.) oraz dwuletnich (realizowanych w latach 2023-2024).

Wystąpiono do Instytutu o przedstawienie wyjaśnień w zakresie podstawy ogłaszania konkursów rocznych realizowanych w roku 2024 i dwuletnich realizowanych w latach 2023-2024.

Zastępca Dyrektora Instytutu wyjaśnił, że: *projekty roczne realizowane w 2024 roku i dwuletnie realizowane w latach 2023-2024 (...) ogłoszone zostały na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy (...) o Instytucie (...). Część ofert dotyczących utrzymania szkół polonijnych, otrzymała finansowanie jedynie na rok 2024, ponieważ na podstawie informacji udzielonych przez KPRM ustalono, że placówki te otrzymały finansowanie na rok 2023 w ramach konkursów KRPM. Przyznanie dofinansowania na rok 2024 nie jest równoznaczne z przekazaniem środków.*

Zgodnie z art. 23 ust. 1 *ustawy o Instytucie*, Instytut może wspierać przedsięwzięcia na rzecz wspierania rozwoju języka polskiego za granicą w formie:

- 1) dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie realizacji określonych zadań, które podlegają szczególnym zasadom rozliczania,
- 2) nieodpłatnego użyczenia nieruchomości Instytutu przeznaczonych na realizację zadań Instytutu, o których mowa w art. 3 ust. 2

- zwanych dalej „wsparciem”.

Ww. przepis nie jest podstawą do ogłaszania konkursów rocznych realizowanych w roku 2024 i dwuletnich realizowanych w latach 2023-2024.

3. W regulaminie konkursu pn. „Wspieranie edukacji (...)” brak informacji o terminie w jakim oferent po otrzymaniu wezwania do uzupełnienia braków formalnych może te braki uzupełnić (§ 4 ust. 3 rozporządzenia).
4. Zgodnie z § 5 *rozporządzenia w sprawie wsparcia* Instytut udziela wsparcia w ramach konkursu, uwzględniając następujące kryteria:
 - 1) posiadanie przez oferenta zasobów kadrowych, rzeczowych lub finansowych oraz doświadczenia, w szczególności w zakresie wspierania rozwoju języka polskiego za granicą, umożliwiających zrealizowanie przedsięwzięcia;
 - 2) adekwatność opisu realizacji przedsięwzięcia do założonego celu przedsięwzięcia;
 - 3) zgodność oferty z zakresem przedmiotowym i podmiotowym przedsięwzięcia;
 - 4) adekwatność kosztorysu przedsięwzięcia do celu i zakresu przedmiotowego i podmiotowego przedsięwzięcia.

Określone przez Instytut wytyczne dotyczące oceny merytorycznej projektu są zbyt ogólne. Nie wiadomo, do których kryteriów oceny się odnoszą. Liczba punktów możliwa do uzyskania za poszczególne kryteria oceny nie jest rozpisana w odniesieniu do zastosowanych wytycznych, co oznacza, że każdy z członków komisji może przyznać dowolną, różną liczbę punktów nie większą niż wskazana maksymalna liczba w skali punktowej. Brak informacji o zasadach wyboru oferty ocenionej merytorycznie (jaka liczba przyznanych punktów będzie wystarczająca do zarekomendowania odrzucenia albo wybrania danej oferty).

5. Brak w regulaminach informacji dla Oferentów w zakresie:
 - płaćności, zasad prowadzenia księgowości i administrowania środkami pochodzącymi z dotacji, w tym: obowiązku przestrzegania przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz aktów wykonawczych do niej, obowiązku prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych w ramach dotacji oraz wydatków dokonanych z tych środków, zasad gospodarowania środkami pochodzącymi z dotacji, okresu obowiązkowego przechowywania dokumentacji;
 - rozliczenia dotacji, w tym dotyczących zwrotu niewykorzystanej części dotacji, wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem, pobrania dotacji w nadmiernej wysokości, terminu wykorzystania dotacji.

W regulaminach wskazano, że koszty kwalifikowalne mają być m.in. *identyfikowalne i weryfikowalne, a zwłaszcza zarejestrowane w zapisach księgowych Oferenta/ów i określone zgodnie z zasadami rachunkowości.*

W opinii kontrolujących ww. zapis jest niewystarczający w świetle przepisów ustawy o rachunkowości i ustawy o finansach publicznych.

6. Instytut dopuszcza realizację ofert we współpracy z innymi podmiotami, czego nie przewidują przepisy *ustawy o Instytucie* jak i *rozporządzenia w sprawie wsparcia*. W regulaminie wskazano, że „partnerstwo, szczególnie z organizacją polonijną, nie jest obowiązkowe, ale w przypadku realizacji wielu działań jest wskazane i jest brane pod uwagę w trakcie oceny oferty.” Nie ma informacji w jaki sposób będzie to podlegało ocenie. Brak jednolitości w nazewnictwie – raz używane jest określenie „partner” raz „organizacja polonijna”. Opisane są tylko obowiązki oferenta względem organizacji polonijnej z pominięciem partnera, jeśli nie jest on organizacją polonijną. Zapisy dotyczące przekazywania środków także odnoszą się tylko do organizacji polonijnej, z pominięciem innych partnerów.
7. W regulaminie jest zapis informujący, że „wzór umowy zostanie opublikowany na stronie www.irjp.gov.pl oraz udostępniony oferentowi w generatorze wniosków (...)”. Wystąpiono do Instytutu o wskazanie miejsca opublikowania wzorów umów na stronie

Instytutu. W odpowiedzi Zastępca Dyrektora Instytutu wskazał: wzory wniosków, jak i wzory umów są integralną częścią generatora witkac.pl, do których uzupełnienia dane pobierane są automatycznie. Oferent ma wgląd do umowy i możliwość zapoznania się z treścią przed jej podpisaniem. Link do generatora jest zamieszczony na stronie internetowej Instytutu, pod ogłoszeniami o konkursach.

Udostępnianie wzorów umów jedynie w generatorze witkac.pl, nie wypełnia zapisów regulaminu konkursu.

8. Informacja o przetwarzaniu danych osobowych została zawarta w brzmieniu: „dane będą wykorzystywane przez okres niezbędny dla realizacji ww. celów, tj. w szczególności:

- przez okres realizacji przedsięwzięcia;
- przez okres rozpatrywania ofert lub do momentu ich usunięcia z Systemu przez osoby składające oferty (dane osób, których ofert nie rozpatrzono pozytywnie);
- przez okres wynikający z przepisów prawa (dane, które Instytut musi przechowywać zgodnie z przepisami obowiązującego prawa, np. dane rachunkowe);
- przez okres dokonywania ewentualnych innych niezbędnych rozliczeń (dane wszystkich osób zaangażowanych w realizację Przedsięwzięcia);
- przez okres realizacji działań promocyjnych Konkursu.”

Powyższe zapisy są sprzeczne między sobą i nie pokrywają się z zapisami umowy dotacyjnej MEiN/2023/DWM/252, gdzie zawarto w § 6 ust. 1 pkt 4 umowy dotacji, że Instytut zobowiązany jest do „przechowywania dokumentacji, w tym dokumentacji finansowo-księgowej, związanej z realizacją zadania przez okres 5 lat, licząc od początku roku następującego po roku, w którym Instytut realizował zadanie”.

KOMISJE KONKURSOWE

Komisje konkursowe zostały powołane na podstawie art. 24 ust. 3 ustawy o Instytucie, zgodnie z którym „dla każdego ogłoszonego otwartego konkursu ofert (...), Dyrektor Instytutu powołuje komisję konkursową, która opiniuje złożone oferty (...)”.

Powołane przez Dyrektora Instytutu komisje konkursowe opiniujące złożone oferty wypełniały zapisy wskazane w § 7 ust. 1-3 i 5-13 rozporządzenia w sprawie wsparcia, tj. w zakresie:

- liczby członków komisji, w tym wskazania przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i sekretarza (§ 7 ust. 1-2);
- zadań przewodniczącego i sekretarza (§ 7 ust. 3, 5);
- posiedzeń komisji (§ 7 ust. 6-8);
- podejmowania uchwał (§ 7 ust. 9-12).

Zgodnie z § 7 ust. 13 rozporządzenia w sprawie wsparcia, w przypadku gdy jest to uzasadnione liczbą złożonych ofert, liczbą członków komisji konkursowej lub koniecznością zapewnienia sprawnego przebiegu konkursu, Dyrektor Instytutu może zarządzić ocenę ofert przez zespoły składające się co najmniej z dwóch członków komisji konkursowej. Przepisy ust. 8-12 stosuje się odpowiednio. Oceny zespołów stanowią załącznik do uchwały komisji konkursowej.

Dyrektor Instytutu nie zarządził oceny ofert przez zespoły składające się co najmniej z dwóch członków komisji konkursowej (§ 7 ust. 13).

1) Konkurs pn. „Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023”

Zarządzeniem nr 13/2023 Dyrektora Instytutu z dnia 22 maja 2023 r. powołano komisję konkursową dla otwartego konkursu ofert pn. „Wspieranie edukacji polonijnej (...)”. W skład komisji Dyrektor Instytutu powołał 12 osób, w tym 5 przedstawicieli z Instytutu (spośród których wskazano osoby pełniące funkcje przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego

i sekretarza), 1 przedstawiciel Prezesa Rady Ministrów, 1 przedstawiciel ministra właściwego do spraw zagranicznych oraz 5 ekspertów zewnętrznych.

Zarządzeniem nr 15/2023 Dyrektora Instytutu z dnia 24 maja 2023 r. zmieniono skład osób powołanych do pracy w komisji konkursowej. W skład zmienionej komisji konkursowej powołano 13 osób, w tym 4 przedstawicieli Instytutu (spośród których wskazano osoby pełniące funkcje przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i sekretarza), 2 przedstawicieli Prezesa Rady Ministrów, 1 przedstawiciela ministra właściwego do spraw zagranicznych i 6 ekspertów zewnętrznych.

Zarządzeniem nr 16/2023 Dyrektora Instytutu z dnia 26 maja 2023 r. wprowadzono wytyczne dotyczące pracy komisji konkursowej powołanej do oceny wniosków w ramach otwartego konkursu ofert pn. „Wspieranie edukacji polonijnej (...)”.

Komisja konkursowa działała na posiedzeniach, które odbywały się przy użyciu środków komunikacji elektronicznej. Odbyło się 7 posiedzeń komisji konkursowej w okresie 26.05.-6.06.2023 r., z których sporządzono protokoły. Protokoły były przygotowane przez sekretarza, będącego przedstawicielem Instytutu.

Posiedzenia komisji konkursowej odbywały się w obecności od 10 do 12 członków, tj. co najmniej połowy liczby jej członków, w tym przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego, uzyskując kworum. Wszystkie posiedzenia były prowadzone przez przewodniczącego komisji konkursowej.

Komisja konkursowa na ostatnim posiedzeniu z dnia 6 czerwca 2023 r. podjęła jednogłośnie uchwałę w sprawie przyjęcia ocen komisji konkursowej dla złożonych w konkursie ofert, rekomendując przyznanie dofinansowania lub jej odmowę. Nikt nie zgłosił zdania odrębnego. Uchwała została podpisana przez przewodniczącego komisji. Załącznikiem do uchwały była lista wszystkich ofert złożonych w ramach konkursu.

2) Konkurs pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023”

Zarządzeniem nr 24/2023 Dyrektora Instytutu z dnia 19 lipca 2023 r. powołano komisję konkursową dla otwartego konkursu ofert pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży (...)” i wprowadzono wytyczne dotyczące pracy komisji konkursowej powołanej do oceny ofert złożonych w ramach ww. otwartego konkursu ofert. W skład komisji konkursowej Dyrektor Instytutu powołał 11 osób, w tym 4 przedstawicieli Instytutu (spośród których wskazano osoby pełniące funkcje przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i sekretarza), 1 przedstawiciela Prezesa Rady Ministrów, 1 przedstawiciela ministra właściwego do spraw zagranicznych i 5 ekspertów zewnętrznych.

Komisja konkursowa działała na posiedzeniach, które odbywały się przy użyciu środków komunikacji elektronicznej. Odbyło się 7 posiedzeń komisji konkursowej w okresie 21.07.-4.08.2023 r., z których sporządzono protokoły. Protokoły były przygotowane przez sekretarza, będącego przedstawicielem Instytutu.

Posiedzenia komisji konkursowej odbywały się w obecności od 10 do 11 członków, tj. co najmniej połowy liczby jej członków, w tym przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego, uzyskując kworum.

Komisja konkursowa na ostatnim posiedzeniu z 4 sierpnia 2023 r. podjęła jednogłośnie uchwałę w sprawie przyjęcia ocen komisji konkursowej dla złożonych w konkursie ofert, rekomendując przyznanie dofinansowania lub jej odmowę. Nikt nie zgłosił zdania odrębnego. Uchwała została podpisana przez przewodniczącego komisji. Załącznikiem do uchwały była lista wszystkich ofert złożonych w ramach konkursu.

Zgodnie z art. 24 ust. 8 ustawy o Instytucie, osoba wchodząca w skład komisji, przed przystąpieniem do opiniowania oferty, składa Dyrektorowi Instytutu oświadczenie, że nie zachodzi żadna z okoliczności powodujących wyłączenie jej z udziału odpowiednio w wyrażeniu opinii lub ocenie wniosku oraz że nie zachodzą żadne okoliczności mogące budzić uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności względem podmiotu ubiegającego się o wsparcie.

Udostępniona kontrolującą dokumentacja nie zawierała wymaganych przepisami ustawy o Instytucie oświadczeń osób wchodzących w skład komisji konkursowych. Zastępca Dyrektora Instytutu przedstawił następujące wyjaśnienia.

Oświadczenie o braku konfliktu interesów u osób dokonujących oceny merytorycznej wniosków, generowane jest na podstawie treści oświadczenia uzupełnianego w zakładce „Ustawienia” w parametrze 7. (...) Zaakceptowanie niniejszego oświadczenia jest równoznaczne ze stwierdzeniem braku zachodzenia konfliktu interesów i warunkiem koniecznym do otrzymania wglądu do danej oferty i dokonanie jej oceny. Bez jego zaakceptowania, nie ma możliwości dokonania oceny z poziomu systemu witkac.pl.

Instytut poinformował, że celem potwierdzenia powyższych informacji, wystąpił do administratora systemu witkac.pl o informacje nt. akceptowania oświadczeń przez członków komisji konkursowej poprzez system witkac.pl.

Użytkownicy przypisani do oceny wniosków muszą potwierdzić treść oświadczenia, aby uzyskać dostęp do widoku oceny merytorycznej wniosków przypisanych im do oceny w ramach danego naboru; UWAGA! Czynność potwierdzenia oświadczenia w systemie ma charakter techniczny, a nie formalny, ponieważ wykonaniu tej akcji nie towarzyszy zebranie poświadczenia elektronicznego (np. podpisu kwalifikowanego).

Następnie Instytut Kolbego złożył wyjaśnienia o składaniu oświadczenia woli.

W odniesieniu do odbierania oświadczeń od członków komisji należy zaznaczyć w pierwszej kolejności, że ustawa nie wskazuje na formę złożenia takich oświadczeń. W tej sytuacji przedwczesne wydaje się być stwierdzenie, że uchybieniem jest zbieranie oświadczenia wyrażonego w formie elektronicznej. Wielokrotnie w obrocie prawnym podmioty prawa składają oświadczenia zaznaczając tzw „checkboxy” i jest to nic innego jak złożenie oświadczenia woli w rozumieniu art. 60 w związku z art. 65 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks Cywilny (Dz.U. z 2023 r. poz. 1610), (...).

Uwzględniając zapisy art. 60 w związku z art. 65 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks Cywilny¹³ poprzez przypisanie określonej osobie złożenia oświadczenia woli w postaci elektronicznej, należy uznać, że akceptowanie oświadczeń poprzez system witkac.pl wypełnia zapisy art. 24 ust. 8 ustawy o Instytucie, w zakresie obowiązku złożenia Dyrektorowi Instytutu oświadczenia, że nie zachodzi żadna z okoliczności powodujących wyłączenie jej z udziału odpowiednio w wyrażeniu opinii lub ocenie wniosku oraz że nie zachodzą żadne okoliczności mogące budzić uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności względem podmiotu ubiegającego się o wsparcie.

Stwierdzona nieprawidłowość:

1. Z protokołu nr 4/2023 z 31 lipca 2023 r. oraz nr 5/2023 z 1 sierpnia 2023 r. wynika, że oba posiedzenia komisji konkursowej były prowadzone przez zastępcę przewodniczącego komisji, podczas gdy w posiedzeniu udział brał przewodniczący komisji. Zgodnie z § 7 ust. 3 i 4 rozporządzenia w sprawie wsparcia, przewodniczący kieruje pracami komisji konkursowej i tylko w przypadku nieobecności przewodniczącego jego zadania wykonuje zastępca przewodniczącego.

Umowy z ekspertami

¹³ Dz.U. z 2023 r. poz. 1610.

W skład komisji konkursowych może zostać powołana osoba, spełniająca następujące wymagania, wynikające z art. 24 ust. 6 *ustawy o Instytucie*:

- 1) wyróżnia się wiedzą i doświadczeniem w obszarze zadań realizowanych przez Instytut, a w przypadku gdy jest to uzasadnione rodzajem przedsięwzięć, którym ma być udzielone wsparcie - osoba wyróżniająca się wiedzą i doświadczeniem w dziedzinie właściwej dla tego rodzaju przedsięwzięć;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 4) nie została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe.

W skład komisji konkursowych nie może zostać powołana osoba, wobec której zachodzą przesłanki określone w art. 24 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - *Kodeks postępowania administracyjnego* dotyczące wyłączenia pracownika (art. 24 ust. 7 *ustawy o Instytucie*).

Osobom wchodzącym w skład komisji konkursowej, niebędącym jednocześnie pracownikami Instytutu, przysługuje na podstawie art. 24 ust. 9 i 10 *ustawy o Instytucie*, wynagrodzenie ryczałtowe nieprzekraczające przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego¹⁴, wypłacane na warunkach określonych w umowie zawartej z Dyrektorem Instytutu.

W ramach konkursu pn. „Wspieranie edukacji polonijnej poza granicami Polski 2023” oceny merytoryczne złożonych ofert były dokonywane przez 9 członków niebędących przedstawicielami Instytutu. Kontrolującym przekazano umowy o dzieło zawarte 26.09.2023 r. z 4 ekspertami. Wynagrodzenie dla każdego z ekspertów za wykonanie dzieła i przeniesienie praw autorskich do dzieła zostało ustalone w wysokości 1 800,00 zł.

Zgodnie z zapisami ww. umów o dzieło, wynagrodzenie ma być wypłacone po dostarczeniu przez Wykonawcę prawidłowo wystawionego rachunku (§ 4 ust. 2 umowy o dzieło), a „podstawą do wystawienia rachunku jest podpisany przez obie strony umowy protokół odbioru dzieła, stwierdzający akceptację przez Instytut przekazanego przez Wykonawcę dzieła” (§ 6 ust. 1 umowy o dzieło).

Do umów nr 1/KONK1/2023 i 2/KONK1/2023 załączono:

- protokoły odbioru dzieła,
- oświadczenia o zdaniu dzieła z dnia 31.08.2023 r. (data wskazana na oświadczeniu dołączonym do umowy nr 2/KONK1/2023),
- rachunki z dnia 2.10.2023 r. do umów o dzieło,
- potwierdzenia wykonania przelewów z dnia 6.10.2023 r.

Do umowy nr 3/KONK1/2023 załączono:

- protokół odbioru dzieła,
- rachunek do umowy o dzieło z dnia 3.10.2023 r.,
- potwierdzenie wykonania przelewu z dnia 6.10.2023 r.

Do umowy nr 4/KONK1/2023 załączono:

- protokół odbioru dzieła,
- oświadczenie o zdaniu dzieła z dnia 31.08.2023 r.

Kolejne 4 osoby „nie pobierały wynagrodzenia za udział w komisji konkursowej” i nie sporządzono z nimi umów, zgodnie z wyjaśnieniami Instytutu. W przypadku 1 członka komisji będącego przedstawicielem Prezesa Rady Ministrów - zgodnie z informacją przedstawioną

¹⁴ Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w obwieszczeniu z dnia 20 stycznia 2023 r. ogłosił, że wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2022 r. wyniosło 6 965,84 zł.

przez Instytut - „został oddelegowany przez KPRM do udziału w komisji, ale nigdy nie brał udziału w obradach i nie podpisał w związku z tym umowy”.

Podczas kontroli ustalono, że zgodnie z zapisami protokołu nr 1/2023 z posiedzenia komisji konkursowej dla otwartego konkursu ofert pt. „Wspieranie edukacji polonijnej poza granicami Polski 2023” z dnia 26 maja 2023 r., przewodniczący komisji dokonał weryfikacji członków komisji, potwierdzając obecność tego przedstawiciela Prezesa Rady Ministrów, co zostało zaprotokołowane przez sekretarza komisji. Powyższe świadczy o nierzetelności działań.

W ramach konkursu pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023” oceny merytoryczne złożonych ofert były dokonywane przez 7 członków niebędących przedstawicielami Instytutu.

Kontrolującym przekazano umowy o dzieło zawarte z 6 ekspertami. Wynagrodzenie dla każdego z ekspertów za wykonanie dzieła i przeniesienie praw autorskich do dzieła zostało ustalone w wysokości 1 800,00 zł.

W przypadku, członka komisji będącego przedstawicielem ministra właściwego do spraw zagranicznych, Instytut oświadczył, że osoba ta nie pobierała wynagrodzenia za udział w komisjach.

Umowy o dzieło nr: 1/KONK2/2023, 2/KONK2/2023, 3/KONK2/2023, 4/KONK2/2023, 5/KONK2/2023, 6/KONK2/2023 zostały zawarte tytułem: „o wykonanie oceny projektów w ramach Konkursu Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023”. Natomiast zapisy § 1 ust. 1 ww. umów dotyczące przedmiotu umów określały wykonanie przez Wykonawców na rzecz Instytut dzieła polegającego na autorskich opiniach eksperckich dotyczących wniosków złożonych w ramach konkursu „Wspieranie edukacji polonijnej (...) w postaci Kart Ocen Ekspertów”.

Tytuł ww. umów o dzieło nie pokrywał się z zapisami § 1 umowy dotyczącego przedmiotu umowy, co świadczy o nierzetelności sporządzanych umów o dzieło.

Do umów nr 1/KONK2/2023, 2/KONK2/2023 i 3/KONK2/2023 załączono:

- protokoły odbioru dzieła,
- oświadczenia o zdaniu dzieła z dnia 31.08.2023 r. (data wskazana na oświadczeniu dołączonym do umowy nr 2/KONK2/2023),
- potwierdzenia wykonania przelewów z dnia 6.10.2023 r.

Do umów 1-3 nie dołączono rachunków.

Do umowy nr 4/KONK2/2023 załączono:

- protokół odbioru dzieła,
- oświadczenie o zdaniu dzieła z dnia 31.08.2023 r.,
- rachunek do umowy o dzieło z dnia 2.10.2023 r.

Do umów nr 5/KONK2/2023 i 6/KONK2/2023 załączono:

- protokoły odbioru dzieła (protokoły nie zostały podpisane przez Wykonawców),
- rachunki z dnia 2.10.2023 r. do umów o dzieło,
- potwierdzenia wykonania przelewów z dnia 6.10.2023 r.

Wszystkie ww. protokoły odbioru dzieła zawarte zostały do umów, których numery wskazują na konkurs nr 2, tj. „Wspieranie dzieci i młodzieży (...)”, jednak dotyczą odbioru dzieła: „autorskie opinie eksperckie dotyczące wniosków złożonych w ramach konkursu Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023 w postaci Kart Ocen Ekspertów”.

Powyższe stanowi nieprawidłowość.

OFERTY

Konkurs pn. „Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023”

Celem przedsięwzięcia jest wyłonienie w drodze otwartego konkursu oraz dofinansowanie ofert obejmujących realizację zadań, polegających na wspieraniu rozwoju języka polskiego poprzez dofinansowania do utrzymania szkół i przedszkoli polonijnych oraz polskich za granicą (obszar I – projekt roczny i dwuletni) oraz dofinansowaniu ofert obejmujących realizację zadań edukacyjnych i naukowych, służących pogłębieniu znajomości języka polskiego lub popularyzowaniu systemu szkolnictwa wyższego w Polsce, które są organizowane w okresie pozaszkolnym dla dzieci i młodzieży polonijnej i polskiej, mieszkającej za granicą (obszar II).

Konkurs dotyczył dwóch obszarów, na łączną kwotę 33 308 483,90 zł. Złożono 167 ofert, z czego 99 otrzymało dofinansowanie (49 ofert z obszaru 1 i 50 ofert z obszaru 2), 68 ofert nie otrzymało dofinansowania.

- **Obszar I. Utrzymanie i funkcjonowanie szkół i przedszkoli polonijnych i polskich za granicą** (planowana kwota dofinansowania¹⁵ 10 000 000 zł w 2023 roku i 12 000 000 zł w 2024 roku).

Liczba złożonych ofert	70	
Liczba ofert, które otrzymały dofinansowanie	49	
Rok	2023	2024
Łączna kwota przyznanego dofinansowania na dany rok	11 112 660,00	11 112 660,00
Projekty roczne		
Liczba ofert złożonych w projekcie rocznym	8	12
Łączna kwota przyznanego dofinansowania na dany rok w projektach rocznych	4 341 720,00	5 092 060,00
Podmioty, które złożyły więcej niż 1 ofertę i otrzymały dofinansowanie		
Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie" imienia Jana Olszewskiego		
- łączna kwota przyznanego dofinansowania w poszczególnych latach	0,00	2 526 860,00
- Liczba ofert złożona przez podmiot	0	3
Stowarzyszenie "Wspólnota Polska"		
- łączna kwota przyznanego dofinansowania w poszczególnych latach	1 035 800,00	2 565 200,00
- Liczba ofert złożona przez podmiot	3	9
Podmioty, które złożyły po 1 ofercie i otrzymały dofinansowanie		
Fundacja "Dla Polonii"	997 620,00	0,00
Fundacja Wolność i Demokracja	673 000,00	0,00
Fundacja na rzecz Wspierania i Rozwoju Szkół Polonijnych	612 000,00	0,00
Fundacja - Międzynarodowy Instytut Edukacji	585 000,00	0,00
Stowarzyszenie Odra-Niemen	438 300,00	0,00
Projekty dwuletnie		
Liczba ofert złożonych w projekcie dwuletnim	29	
Łączna kwota przyznanego dofinansowania na dany rok w projektach dwuletnich	6 770 940,00	6 606 275,00
Podmioty, które złożyły więcej niż 1 ofertę i otrzymały dofinansowanie		
Stowarzyszenie "Wspólnota Polska"		
Liczba ofert złożonych przez podmiot	15	15

¹⁵ Wysokość planowanej łącznej kwoty przyznanego dofinansowania na realizację przedsięwzięć w ramach obszaru I wskazana została w ogłoszeniu o konkursie.

– łączna kwota przyznanego dofinansowania w latach 2023-2024	9 006 400,00	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania w poszczególnych latach	4 522 600,00	4 483 800,00
Fundacja Wolność i Demokracja		
– Liczba ofert złożona przez podmiot	8	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania w latach 2023-2024	2 184 130,00	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania w poszczególnych latach	1 092 050,00	1 092 080,00
Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie" imienia Jana Olszewskiego		
– Liczba ofert złożona przez podmiot	5	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania w latach 2023-2024	2 166 685,00	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania w poszczególnych latach	1 146 290,00	1 020 395,00
Podmioty, które złożyły po 1 ofercie i otrzymały dofinansowanie		
Fundacja "Oświata polska za granicą"	10 000,00	10 000,00

- **Obszar II. Wypoczynek letni** (planowana kwota dofinansowania¹⁶ 10 000 000 zł).

Liczba złożonych ofert	97
Liczba ofert, które otrzymały dofinansowanie	50
Łączna kwota przyznanego dofinansowania	10 497 488,90
Podmioty, które otrzymały dofinansowanie	
Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie" imienia Jana Olszewskiego	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	2 259 324,75
– Liczba ofert złożona przez podmiot	9
Fundacja Wolność i Demokracja	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	1 390 520,00
– Liczba ofert złożona przez podmiot	3
Stowarzyszenie "Wspólnota Polska"	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	1 140 718,50
– Liczba ofert złożona przez podmiot	3
Stowarzyszenie "Parafiada" im. św. Józefa Kalasancjusza	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	941 450,00
– Liczba ofert złożona przez podmiot	4
Fundacja Wolność i Demokracja	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	506 212,40
– Liczba ofert złożona przez podmiot	2
Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	432 052,00
– Liczba ofert złożona przez podmiot	2
Stowarzyszenie "Klasztor Węgrów - Centrum Dialogu Kultur"	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	414 785,25
– Liczba ofert złożona przez podmiot	2
Fundacja Znaki Pamięci	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	291 550,00
– Liczba ofert złożona przez podmiot	3

¹⁶ Wysokość zaplanowanych kwot przeznaczonych na realizację przedsięwzięć w ramach obszaru II wskazana została w ogłoszeniu o konkursie.

Stowarzyszenie Odra-Niemen	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	151 580,00
– Liczba ofert złożona przez podmiot	2
Podmioty, które złożyły po 1 ofercie i otrzymały dofinansowanie	
Stowarzyszenie Odra-Niemen Oddział Mazowiecki Wschodni Patrioci	319 032,00
Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo	283 440,00
Fundacja Dla Młodzieży	231 735,00
Fundacja Edukacja i Przyszłość	212 040,00
Uczniowski Klub Sportowy Bieruńska Akademia Piłkarska Piast Gol	200 000,00
Stowarzyszenie „Solidarni Razem”	191 280,00
Fundacja Polska360	188 516,25
Fundacja Caritas Super Omnia Est im. ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego	180 000,00
Fundacja Polska Przyszłość „Orlik”	159 800,00
Uczniowski Klub Sportowy "ALE Turniej Sport Company"	150 000,00
Fundacja Rzeczypospolitej Polonika	148 000,00
Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Kielecka	130 620,00
Towarzystwo Imienia Marii	118 000,00
Fundacja Opieki i Jedności Kresowian	90 000,00
Creativity Works Europe	90 000,00
Siedleckie Towarzystwo Naukowe	87 090,75
Zgromadzenie Sióstr Misjonek Chrystusa Króla dla Polonii Zagranicznej	79 438,00
Fundacja Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A.	57 240,00
Zgromadzenie Sióstr od Aniołów	33 064,00
Fundacja „Oświata Polska Za Granicą"	20 000,00

Z obszaru I (utrzymanie i funkcjonowanie szkół i przedszkoli polonijnych i polskich za granicą) spośród ofert, które otrzymały dofinansowanie do kontroli wybrano 10 następujących ofert, w podziale na:

- dofinansowanie na realizację projektów rocznych realizowanych w roku 2023 – wybrano oferty, które otrzymały dofinansowanie powyżej 500 000 zł i są to:
 1. Fundacja "Dla Polonii" (64/1/IRJP/2023/2023) – 997 620 zł,
 2. Wolność i Demokracja (12/1/IRJP/2023/2023) – 673 000 zł,
 3. Fundacja na rzecz Wspierania i Rozwoju Szkół Polonijnych (68/1/IRJP/2023/2023) – 612 000 zł,
 4. Fundacja - Międzynarodowy Instytut Edukacji (7/1/IRJP/2023/2023) - 585 000 zł,
 5. Stowarzyszenie "Wspólnota Polska" (90/1/IRJP/2023/2023) – 584 200 zł.
- dofinansowanie na realizację projektów rocznych realizowanych w roku 2024 – wybrano oferty, które otrzymały dofinansowanie powyżej 500 000 zł (w przypadku gdy jeden podmiot otrzymał dofinansowanie w kwocie powyżej 500 000 zł na więcej niż jedną ofertę, wybrana do kontroli została oferta o najwyższej kwocie), i są to:
 1. Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie" imienia Jana Olszewskiego (113/1/IRJP/2023/2023) – 999 410 zł,
 2. Stowarzyszenie "Wspólnota Polska" (13/1/IRJP/2023/2023) – 525 800 zł.
- dofinansowanie na realizację projektów dwuletnich realizowanych w latach 2023-2024 – oferty złożyły 4 różne podmioty, z czego jeden podmiot otrzymał dofinansowanie w łącznej wysokości 20 000 zł. Do kontroli wybrano po jednej najwyższej ofercie złożonej przez pozostałe 3 podmioty, i są to:
 1. Stowarzyszenie "Wspólnota Polska" (33/1/IRJP/2023/2023) – 996 800 zł,

2. Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie" imienia Jana Olszewskiego (107/1/IRJP/2023/2023) – 814 000 zł,
3. Wolność i Demokracja (20/1/IRJP/2023/2023) – 636 000 zł.

Z obszaru II (wypoczynek letni) spośród ofert, które otrzymały dofinansowanie do kontroli wybrano 3 następujące oferty, które otrzymały dofinansowanie powyżej 500 000 zł:

1. Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie" imienia Jana Olszewskiego (144/1/IRJP/2023/2023) – 539 051,25 zł,
2. Stowarzyszenie "Wspólnota Polska" (124/1/IRJP/2023/2023) – 697 200,00 zł,
3. Fundacja Wolność i Demokracja (93/1/IRJP/2023/2023) – 850 000,00 zł.

Konkurs pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023”

Celem przedsięwzięcia pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023” było wyłonienie w drodze otwartego konkursu oraz dofinansowanie ofert obejmujących realizację zadań, polegających na wspieraniu rozwoju języka polskiego. Konkurs dotyczył trzech obszarów, na łączną kwotę 12 128 807,85 zł. Złożono 118 ofert, z czego 49 otrzymało dofinansowanie (44 oferty z obszaru 1 i 5 ofert z obszaru 2), 69 ofert nie otrzymało dofinansowania.

- **Obszar I. Inicjatywy edukacyjne oraz wsparcie działalności placówek oświatowych** (planowana kwota dofinansowania¹⁷ 7 000 000 zł).

Liczba złożonych ofert	105
Liczba ofert, które otrzymały dofinansowanie	44
Łączna kwota przyznanego dofinansowania	10 552 589,85
Podmioty, które otrzymały dofinansowanie	
Stowarzyszenie "Wspólnota Polska"	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	3 093 245,89
– Liczba ofert złożona przez podmiot	11
Fundacja Wolność i Demokracja	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	1 831 289,00
– Liczba ofert złożona przez podmiot	6
Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	1 099 412,50
– Liczba ofert złożona przez podmiot	5
Fundacja Rozwoju Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	745 907,00
– Liczba ofert złożona przez podmiot	4
Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie" im. Jana Olszewskiego	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	368 462,00
– Liczba ofert złożona przez podmiot	2
Podmioty, które złożyły po 1 ofercie i otrzymały dofinansowanie	
Towarzystwo Salezjańskie - Inspektoriat (Prowincja) św. Stanisława Kostki	825 120,00
Krakowskie Stowarzyszenie Mówców	317 235,00
Fundacja Caritas Super Omnia Est im. ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego	256 400,00
Fundacja Niezależny Zespół Badawczy	252 775,00
Fundacja "Towarzystwo Projektów Edukacyjnych"	235 000,00
Fundacja Edukacja Pro Musica	217 000,00

¹⁷ Wysokość zaplanowanych kwot przeznaczonych na realizację przedsięwzięć w ramach obszaru I wskazana została w ogólnym opisie konkursie.

Fundacja Józefa Szaniawskiego	205 409,00
Stowarzyszenie „Solidarni Razem”	201 603,00
Fundacja Kultura i Historia	197 421,00
Fundacja Konkursu Historycznego Patria Nostra	175 210,00
Fundacja „Muzyka Świata”	147 900,00
Fundacja Armenian Foundation	114 000,00
RADIO WNET Sp. z o.o.	93 350,00
Fundacja Polskiej Akademii Nauk Społecznych i Humanistycznych	86 000,00
Fundacja na rzecz Wspierania i Rozwoju Szkół Polonijnych	69 295,46
Fundacja "Oświata polska za granicą"	20 555,00

- **Obszar II. Bon pierwszaka** (planowana kwota dofinansowania¹⁸ 2 000 000 zł).

Liczba złożonych ofert	10
Liczba ofert, które otrzymały dofinansowanie	5
Łączna kwota przyznanego dofinansowania	1 576 218,00
Podmioty, które otrzymały dofinansowanie	
Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie" im. Jana Olszewskiego	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	1 553 278,00
– Liczba ofert złożona przez podmiot	4
Fundacja Wolność i Demokracja	
– Wysokość kwoty dofinansowania	22 940,00

- **Obszar III. Bon maturzysty** (planowana kwota dofinansowania¹⁹ 1 500 000 zł – nie przyznano dofinansowania żadnemu podmiotowi).

Liczba złożonych ofert	3
Liczba ofert, które otrzymały dofinansowanie	0

Do kontroli wybrano następujące podmioty, których oferty otrzymały dofinansowanie w kwocie powyżej 500 000 zł, tj.:

1. Towarzystwo Salezjańskie - Inspektorja (Prowincja) św. Stanisława Kostki (65/2/IRJP/2023/2023) – 825 120,00 zł;
2. Stowarzyszenie Wspólnota Polska (51/2/IRJP/2023/2023) – 523 287,00 zł;
3. Stowarzyszenie Wspólnota Polska (74/2/IRJP/2023/2023) – 509 559,00 zł;
4. Fundacja Wolność i Demokracja (53/2/IRJP/2023/2023) – 502 607,00 zł.

Poddano weryfikacji przeprowadzone oceny formalne i merytoryczne wybranych do kontroli ofert.

OCENA FORMALNA OFERT

Wybrane do kontroli oferty spełniały wymagania określone w § 3 rozporządzenia w sprawie wsparcia i zawierały:

- dane oferenta;
- dane osoby uprawnionej do reprezentacji i składania oświadczeń woli w imieniu i na rzecz oferenta;
- nazwę zadania;

¹⁸ Wysokość zaplanowanych kwot przeznaczonych na realizację przedsięwzięć w ramach obszaru II wskazana została w ogłoszeniu o konkursie;

¹⁹ Wysokość zaplanowanych kwot przeznaczonych na realizację przedsięwzięć w ramach obszaru III wskazana została w ogłoszeniu o konkursie.

- planowany termin realizacji przedsięwzięcia;
- opis realizacji przedsięwzięcia;
- zasoby kadrowe, rzeczowe lub finansowe oferenta, które będą wykorzystywane do realizacji przedsięwzięcia;
- informację o wcześniejszej działalności oferenta, w szczególności w zakresie wspierania rozwoju języka polskiego za granicą;
- informacje dotyczące wkładu własnego;
- zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym REGON, wydane w okresie 3 miesięcy poprzedzających dzień złożenia oferty;
- oświadczenia - o braku zachodzenia przesłanek określonych w art. 24 ust. 2 ustawy i o wyrażeniu zgody na przesyłanie korespondencji za pomocą środków komunikacji elektronicznej;
- kosztorys przedsięwzięcia.

Oceny formalnej złożonych ofert dokonywali pracownicy Instytutu, zgodnie z § 4 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie wsparcia*.

Zgodnie z § 4 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie wsparcia* ocena formalna oferty obejmuje zgodność oferty z wymogami określonymi w § 3 oraz weryfikację poprawności złożonych podpisów. Ocena formalna oferty nie obejmuje weryfikacji poprawności informacji zawartych w ofercie, wskazanych w § 3 ust. 1.

Zgodnie § 4 ust. 3 *rozporządzenia w sprawie wsparcia*, Instytut wzywa oferenta do uzupełnienia braków formalnych ofert w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. Do oceny merytorycznej są kierowane wyłącznie oferty spełniające wymagania formalne (§ 4 ust. 4 *rozporządzenia*).

Podczas kontroli stwierdzono, że złożone oferty nie zawierały podpisów.

W karcie oceny formalnej wymienione zostały wymogi podlegające ocenie formalnej, tj. zawarto wymogi określone w § 3 *rozporządzenia* oraz wymóg weryfikacji poprawności złożonych podpisów wskazany w § 4 ust. 2. Karty Oceny Formalnej wskazują na dokonanie pozytywnej oceny formalnej oferty, przy czym w uzasadnieniu oceny zawarto informację: „oferta jest zgodna z wymogami określonymi w § 3 *rozporządzenia* (...)”.

Wobec powyższego wystąpiono do Instytutu o przedstawienie - w jaki sposób odbywa się weryfikacja poprawności złożonych podpisów przy ocenie formalnej ofert złożonych w otwartym konkursie ofert, zgodnie z zapisami § 4 ust. 2 *rozporządzenia w sprawie wsparcia*. Uzyskano następujące wyjaśnienia: *dokumenty przekazywane poprzez generator wniosków Witkac (w formie elektronicznej nie ma możliwości opatrywania podpisem na etapie ich składania)*. *Należy wskazać, iż ocena formalna rozciąga się do czasu zawarcia umowy o wsparcie i dopiero przed podpisaniem umowy następowała końcowa weryfikacja.*

Instytut skłonił się do takiego działania ze względu na fakt, iż:

- *system Witkac nie dopuszcza możliwości złożenia w nim podpisów na etapie składania ofert,*
- *nie każdy oferent przystępujący do konkursu posiada podpis elektroniczny – a weryfikacja podpisów na tym etapie stanowiłaby nierówne traktowanie oferentów,*
- *wymóg dotyczący weryfikacji podpisu na wniosku został dopełniony na etapie zawierania umowy.*

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. Złożone oferty nie zawierały podpisów. Instytut nie wypełnił przepisów *rozporządzenia w sprawie wsparcia*, dopuszczając do oceny merytorycznej oferty, które nie były podpisane, tj. nie spełniały wszystkich wymogów. Instytut nie wezwał oferentów do uzupełnienia braków formalnych zgodnie § 4 ust. 3 *rozporządzenia*.
2. Dyrektor Instytutu nie zapewnił możliwości prawidłowego składania ofert, zgodnie z wymogami określonymi w *rozporządzeniu*, tj. zawierających podpisy.

OCENA MERYTORYCZNA OFERT

Zgodnie z § 5 *rozporządzenia w sprawie wsparcia* Instytut udziela wsparcia w ramach konkursu, uwzględniając następujące kryteria:

- 1) posiadanie przez oferenta zasobów kadrowych, rzeczowych lub finansowych oraz doświadczenia, w szczególności w zakresie wspierania rozwoju języka polskiego za granicą, umożliwiających zrealizowanie przedsięwzięcia;
- 2) adekwatność opisu realizacji przedsięwzięcia do założonego celu przedsięwzięcia;
- 3) zgodność oferty z zakresem przedmiotowym i podmiotowym przedsięwzięcia;
- 4) adekwatność kosztorysu przedsięwzięcia do celu i zakresu przedmiotowego i podmiotowego przedsięwzięcia.

Zarządzeniem nr 16/2023 Dyrektora Instytutu z dnia 26 maja 2023 r. wprowadzono wytyczne pracy komisji konkursowej powołanej do oceny ofert złożonych w ramach otwartego konkursu ofert pn. „Wspieranie edukacji...”.

Zarządzeniem nr 24/2023 Dyrektora Instytutu z dnia 19 lipca 2023 r. powołano komisję konkursową dla otwartego konkursu ofert pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży (...)” i wprowadzono wytyczne dotyczące pracy komisji konkursowej powołanej do oceny ofert złożonych w ramach otwartego konkursu ofert pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży (...)”.

Kryteria oceny oraz wytyczne pracy komisji są zgodne z zapisami rozporządzenia.

Na podstawie § 8 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie wsparcia*, do zadań komisji konkursowej należy:

- 1) ocena merytoryczna ofert z uwzględnieniem ww. kryteriów;
- 2) sporządzenie listy wszystkich ofert złożonych w ramach konkursu;
- 3) przedstawienie do każdej oferty opinii zawierającej rekomendację odrzucenia albo wybrania oferty wraz z uzasadnieniem.

Opinia zawierająca rekomendację wybrania oferty zawiera również proponowaną wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (§ 8 ust. 2).

Na pierwszym posiedzeniu komisji konkursowej przewodniczący komisji przydzielił oferty do oceny poszczególnym członkom komisji. We wprowadzonych wytycznych Dyrektora Instytutu wskazano, że „na etapie 1 oceny, ofertę ocenia jeden ekspert według kryteriów i przyznaje propozycję punktów wraz z proponowaną kwotą finansowania, uwzględniając zapisy ogłoszenia i regulaminu przedsięwzięcia. (...) na etapie 2 oceny Komisja konkursowa omawia oceny eksperta i ustala liczbę punktów i propozycję dofinansowania (...)”. Członkowie komisji konkursowych powołani do obu otwartych konkursów ofert dokonali ocen merytorycznych złożonych ofert (dowód: Karty Oceny Ekspertów).

Stwierdzona nieprawidłowość:

1. Działanie przyjęte na etapie 2 oceny, tj. Komisja konkursowa omawia oceny eksperta i ustala liczbę punktów i propozycję dofinansowania, jest niezgodne z zapisami § 8 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie wsparcia*, zgodnie z którym do zadań komisji konkursowej należy ocena merytoryczna ofert. Ocena każdej z ofert powinna być dokonana przez jej poszczególnych członków, co oznacza, że każda oferta powinna być oceniona przez wszystkich członków komisji.

Zgodnie z § 7 ust. 13 *rozporządzenia w sprawie wsparcia*, w przypadku gdy jest to uzasadnione liczbą złożonych ofert, liczbą członków komisji konkursowej lub koniecznością zapewnienia sprawnego przebiegu konkursu, Dyrektor Instytutu może zarządzić ocenę ofert przez zespoły składające się co najmniej z dwóch członków komisji konkursowej.

Dyrektor Instytutu nie zarządził oceny ofert przez zespoły składające się co najmniej z dwóch członków komisji konkursowej (§ 7 ust. 13).

Zastosowanie § 7 ust. 13 rozporządzenia miało w ocenie kontrolujących uzasadnienie, gdyż:

- w konkursie pn. „Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023” ocenie podlegało 167 ofert;
- w konkursie pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023” – ocenie podlegało 118 ofert.

Zgodnie z zapisami regulaminów konkursów Instytut wskazał kryteria ocen, ustalając maksymalną liczbę punktów możliwą do uzyskania w ramach poszczególnych kryteriów, jednakże liczba punktów możliwa do uzyskania za poszczególne kryteria oceny nie została „rozpisana”, tj. nie podano jakie elementy w ramach danego kryterium będą oceniane ze wskazaniem liczby punktów przypisanych temu elementowi. W ocenie kontrolujących ww. uszczegółowienie poszczególnych kryteriów umożliwiłoby przejrzystą ocenę ofert.

Wystąpiły przypadki, gdzie uzasadnienie przyznania określonej liczby punktów nie pokrywa się z liczbą przyznanych punktów. Przykładem jest kryterium „zgodność oferty z zakresem przedmiotowym i podmiotowym przedsięwzięcia”, z ustaloną skalą punktową w zakresie 0-15 pkt. W jednym przypadku przyznano maksymalną liczbę punktów czyli 15, uzasadniając: „oferta w większości zgodna z zakresem przedmiotowym i podmiotowym przedsięwzięcia”. W kolejnym przyznano także maksymalną liczbę punktów, tj. 15, uzasadniając: „zgodne z zakresem przedmiotowym”, bez odniesienia się do zakresu podmiotowego. Natomiast w innym przypadku przyznano 12 pkt, uzasadniając: „oferta w pełni zgodna z podmiotowym zakresem przedsięwzięcia. W przedmiotowym zakresie planuje zrealizować większość elementów, którym dedykowane jest przedsięwzięcie”.

Wątpliwości budzi ustalona maksymalna liczba punktów dla kryterium pn. „adekwatność opisu realizacji przedsięwzięcia do założonego celu przedsięwzięcia” (kryterium wskazane w § 5 pkt 4 rozporządzenia). Najwyższą możliwą do uzyskania liczbą punktów w ramach tego kryterium to 50 pkt na 100 pkt, stanowiącą połowę wszystkich punktów do uzyskania. Przyjęcie ww. maksymalnej liczby punktów, powoduje, że już sam bardzo dobry opis przedsięwzięcia daje możliwość otrzymania połowy możliwych do uzyskania punktów.

W Wytycznych brak informacji o zasadach wyboru oferty ocenionej merytorycznie, tj. jaka liczba przyznanych punktów będzie wystarczająca do zarekomendowania odrzucenia albo wybrania danej oferty.

Stwierdzona nieprawidłowość:

1. Opinie członków komisji konkursowych przedstawione w wybranych do kontroli ofertach zawierające rekomendację odrzucenia (ocena negatywna) albo wybrania oferty (ocena pozytywna) oraz opinie zawierające rekomendację wybrania oferty (ocena pozytywna) wraz z proponowaną wysokością środków finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięcia nie zawierały uzasadnienia, co jest niezgodne z zapisami § 8 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 rozporządzenia w sprawie wsparcia.

Dyrektor Instytutu, po zapoznaniu się z opiniami komisji konkursowej, rozstrzyga konkurs, określając jednocześnie wysokość przyznanych środków finansowych w stosunku do każdej wybranej oferty (§ 9 rozporządzenia w sprawie wsparcia).

W odpowiedzi na zapytanie w sprawie sposobu w jakim Dyrektor Instytutu rozstrzyga konkurs, określając jednocześnie wysokość przyznanych środków finansowych w stosunku do każdej wybranej oferty otrzymano następujące wyjaśnienia.

Dyrektor rozstrzyga konkurs opierając się na rekomendacjach komisji dotyczących każdej z ocenionych ofert. Po zapoznaniu się z uchwałą komisji konkursowej i kartami ocen oraz z uzasadnieniem przekazanym przez przewodniczącą komisji konkursowej oraz w oparciu o posiadaną wiedzę na temat skupisk Polonii i Polaków w różnych krajach świata, dokonuje ostatecznego zatwierdzenia listy rankingowej. Rekomendacja wysokości przyznanych środków dla

każdej z ofert odbywa się w ramach prac komisji konkursowej, po wnikliwym przeanalizowaniu kosztorysów. Dyrektor zapoznając się z kartą oceny każdej z ofert ma wgląd w rekomendacje ekspertów dotyczące wysokości finansowania. Biorąc je pod uwagę, a także analizując potrzeby danego beneficjenta i zasadność przyznania środków, zgodnie z rekomendacją komisji akceptował zaproponowaną wysokość dofinansowania. (...)

Instytut wypełnił wymogi określone w § 10 rozporządzenia w sprawie wsparcia, zamieszczając w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej informację o wynikach konkursu, w tym nazwę podmiotu, którego oferta została wybrana, nazwę przedsięwzięcia i wysokość przyznanych środków finansowych.

UMOWY

Dyrektor Instytutu po ogłoszeniu wyników konkursu, zgodnie z zapisami § 11 rozporządzenia w sprawie wsparcia, zawarł z oferentem, którego oferta została wybrana, umowę dotacyjną, na realizację przedsięwzięcia, którego dotyczył konkurs.

Ze wszystkimi oferentami, których oferty zostały zaopiniowane pozytywnie, podpisano umowy o wsparcie, tj. zawarto:

- 1) 99 umów w ramach konkursu pn. „Wspieranie edukacji (...)” – 49 umów w ramach obszaru I. Utrzymanie i funkcjonowanie szkół i przedszkoli polonijnych i polskich za granicą oraz 50 umów w ramach obszaru II. Wypoczynek letni;
- 2) 49 umów w ramach konkursu pn. „Wspieranie dzieci i młodzieży (...)” – 44 umowy w ramach obszaru I. Inicjatywy edukacyjne oraz wsparcie działalności placówek oświatowych oraz 5 umów w ramach obszaru II. Bon pierwszaka.

W przypadku umów rocznych realizowanych w roku 2024 i dwuletnich realizowanych w latach 2023-2024 wystąpiono do Instytutu o wskazanie podstawy podpisywania z oferentami umów na realizację przedsięwzięć w ww. terminach.

Zastępca Dyrektora Instytutu wskazał, że: umowy zawierane w ramach otwartego konkursu ofert (...) w zakresie finansowania bezwarunkowego, odnosiły się do finansowania w zakresie roku budżetowego, w którym były zawarte i na które Instytut miał zapewnione środki w ramach przyznanej mu dotacji celowej z budżetu państwa przeznaczonej na realizację ustawowych zadań jednostki (art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy o IRJP). W przypadkach przedsięwzięć na rok 2024 oraz na lata 2023-2024 (których kontynuacja w kolejnym roku budżetowym uzasadniona była efektywnością realizacji zadań, a tym samym wykorzystania środków publicznych), zawierane umowy obwarowane były terminem i warunkiem, tj. po otrzymaniu środków przez Instytut z budżetu państwa oraz przekazania środków w kolejnym roku budżetowym uzależnionego od ich pozostawania w dyspozycji przez Instytut/od ich dostępności na rachunku Instytutu (§ 4 ust. 3 wzoru umowy). Oznacza to, że w zakresie umów obejmujących przedsięwzięcia na rok 2024 i 2023, do ich treści włączona została cywilistyczna konstrukcja czynności prawnej zawieranej pod warunkiem uregulowana w art. 89 Kodeksu Cywilnego. Warunek w postaci umownego zapisu, że wypłata środków nastąpi po otrzymaniu środków przez Instytut z budżetu państwa oznacza wprowadzenie do treści czynności prawnej postanowienia, zgodnie z którym powstanie lub ustanie skutków tej czynności zostało uzależnione od zdarzenia przyszłego i niepewnego.

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. Podczas kontroli ustalono, że dokonano wypłaty środków na kwotę 130 620 zł, w ramach umowy o wsparcie nr 2/2023 zawartej w dniu 13.07.2023 r. ze Związkiem Harcerstwa Polskiego Chorągiew Kielecka, po terminie obowiązywania ww. umowy. Po weryfikacji wypłat dokonanych z rachunku bankowego Instytutu, stwierdzono dokonanie 14.11.2023 r. wypłaty środków²⁰ na kwotę 130 620 zł, w ramach umowy o wsparcie nr 2/2023 zawartej w dniu 13.07.2023 r. ze Związkiem Harcerstwa

²⁰ Potwierdzenie przelewu z dnia 14.11.2023 r. z rachunku bankowego Instytutu IRJP.

Polskiego Chorągiew Kielecka. Zgodnie z zapisami umowy o wsparcie (§ 2 ust. 4) „przedsięwzięcie będzie realizowane przez okres od dnia 05.06.2023 r. do dnia 31.08.2023 r. (okres realizacji Przedsięwzięcia)”, a środki powinny zostać wypłacone przez Instytut do 13.08.2023 r., tj. w terminie 30 dni od dnia zawarcia umowy (§ 4 ust. 2 pkt 1).

Wobec powyższego wystąpiono do Dyrektora Instytutu o wyjaśnienie dokonania wypłaty środków, po terminie obowiązywania ww. umowy.

W złożonych wyjaśnieniach Zastępca Dyrektora Instytutu wskazał: „opóźnienie wypłaconych środków na kwotę 130 620 zł w ramach umowy 2/2023, spowodowane było brakiem informacji zwrotnej do księgowości od ówczesnego p.o. Kierownika Departamentu Organizacyjnego IRJP dot. przelania środków. Po weryfikacji, środki zostały niezwłocznie wypłacone, a sukcesywnie wdrażany system EZD wraz z obiegiem dokumentów eliminuje tego typu omyłki.”

Zgodnie z art. 126 ustawy o finansach publicznych dotacje są to podlegające szczególnym zasadom rozliczania środki z budżetu państwa, przeznaczone na podstawie ustawy o finansach publicznych, na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych. Przekazanie środków finansowych na kwotę 130 620 zł zostało dokonane niezgodnie z zapisami ww. umowy o wsparcie.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 289 ze zm.), „naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest przekazanie lub udzielenie dotacji z naruszeniem zasad lub trybu przekazywania lub udzielania dotacji”.

2. W § 2 ust. 1 umów o wsparcie błędnie wskazano, że środki finansowe przyznaje się Oferentowi „(...) do wysokości ... zł (...)”. Kwota przyznanej dotacji powinna być jednoznacznie wskazana w umowie dotacyjnej.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Zgodnie z zapisami umów o wsparcie w ramach otwartych konkursów ofert (§ 10 ust. 5), „oferent w przypadku zakończenia przedsięwzięcia w roku jego rozpoczęcia oraz za ostatni rok realizacji przedsięwzięcia składa sprawozdanie końcowe z wykonania Umowy sporządzone według wzoru zamieszczonego w Biuletynie Informacji Publicznej Instytutu, w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji przedsięwzięcia”.

Wobec ww. zapisu zawartego w umowach dotyczącego rozliczania przedsięwzięć, kontrolujący wystąpili do Instytutu o udzielenie informacji, które z umów zostały już rozliczone, tj. zostało zaakceptowane sprawozdanie końcowe. W odpowiedzi z 23.01.2024 r. (znak: DO.0900.2.2024.SE.7), Instytut wskazał: *informujemy, iż termin nadsyłania sprawozdań końcowych z wykonanych umów, upływa z końcem stycznia 2024 r.*

Podczas kontroli ustalono, że w 40 umowach zawartych w ramach konkursu pn. „Wspieranie edukacji polonijnej (...)” określono termin zakończenia przedsięwzięcia przed zakończeniem roku 2023, co oznacza, że termin złożenia sprawozdania upływał przed zakończeniem 2023 r.

Kontrolujący wystąpili do Dyrektora Instytutu o wyjaśnienie niezgodności pomiędzy zapisami zawartymi w umowach a informacją udzieloną w zakresie terminu rozliczenia umów (złożenia sprawozdań końcowych z wykonania umów). Zastępca Dyrektora Instytutu wyjaśnił, co następuje.

Decyzja Dyrektora Instytutu o przedłużeniu terminu składania sprawozdań z realizacji ofert w ramach konkursów “Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023” oraz “Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023” do 31 stycznia 2024 r., wynikała z przyczyn technicznych o charakterze obiektywnym związanych z wdrażaniem modułu sprawozdań, a także z długotrwałą absencją pracownika pełniącego

obowiązki Kierownika Departamentu odpowiedzialnego m.in. za obsługę umów, w tym za rozliczenie sprawozdań. Pracownik ten był odpowiedzialny również za wdrożenie modułu sprawozdań w systemie Witkac. W związku z powyższym, „Komunikat o zmianie terminu do składania sprawozdań” został opublikowany na stronie internetowej Instytutu i stanowi załącznik nr 1 do niniejszego pisma.

Po zapoznaniu się z umowami zawartymi na realizację wycieczek letniego w ramach konkursu pn. „Wspieranie edukacji polonijnej (...)” sporządzony został wykaz sprawozdań końcowych z wykonania umów, których termin złożenia upływał w 2023 roku (przedstawiony w poniższej tabeli). Sprawozdania z realizacji ww. umów zostały złożone po terminie określonym w umowach.

L.p.	Nr umowy	Okres realizacji przedsięwzięcia (do)	Termin złożenia sprawozdania końcowego	Data złożenia sprawozdania
1	21/2023	16.07.2023	16.08.2023	29.01.2024
2	43/2023	15.08.2023	15.09.2023	31.01.2024
3	37/2023	17.08.2023	17.09.2023	1.02.2024
4	13/2023	19.08.2023	19.09.2023	5.02.2024
5	2/2023	31.08.2023	30.09.2023	26.02.2024
6	11/2023	31.08.2023	30.09.2023	30.01.2024* 31.01.2024**
7	16/2023	31.08.2023	30.09.2023	1.02.2024
8	1/2023	15.09.2023	15.10.2023	30.01.2024
9	52/2023	15.09.2023	15.10.2023	17.01.2024
10	4/2023	30.09.2023	30.10.2023	29.01.2024
11	6/2023	30.09.2023	30.10.2023	25.01.2024* 6.02.2024**
12	7/2023	30.09.2023	30.10.2023	12.01.2024
13	17/2023	30.09.2023	30.10.2023	24.01.2024
14	27/2023	30.09.2023	30.10.2023	30.01.2024
15	35/2023	30.09.2023	30.10.2023	31.01.2024* 2.02.2024**
16	3/2023	31.10.2023	30.11.2023	23.01.2024
17	8/2023	31.10.2023	30.11.2023	30.01.2024* 31.01.2024**
18	10/2023	31.10.2023	30.11.2023	29.01.2024
19	15/2023	31.10.2023	30.11.2023	24.01.2024
20	28/2023	31.10.2023	30.11.2023	nie złożono
21	29/2023	31.10.2023	30.11.2023	nie złożono
22	30/2023	31.10.2023	30.11.2023	31.01.2024
23	31/2023	31.10.2023	30.11.2023	31.01.2024
24	32/2023	31.10.2023	30.11.2023	6.02.2024
25	36/2023	31.10.2023	30.11.2023	31.01.2024* 2.02.2024**
26	38/2023	31.10.2023	30.11.2023	30.01.2024
27	42/2023	31.10.2023	30.11.2023	31.01.2024* 2.02.2024**

28	45/2023	31.10.2023	30.11.2023	30.01.2024* 31.01.2024**
29	39/2023	01.11.2023	1.12.2023	22.01.2024* 30.01.2024**
30	9/2023	30.11.2023	30.12.2023	17.01.2024
31	14/2023	30.11.2023	30.12.2023	17.01.2024
32	22/2023	30.11.2023	30.12.2023	30.01.2024* 31.01.2024
33	23/2023	30.11.2023	30.12.2023	31.01.2024
34	33/2023	30.11.2023	30.12.2023	26.01.2024
35	40/2023	30.11.2023	30.12.2023	22.01.2024* 30.01.2024**
36	44/2023	30.11.2023	30.12.2023	30.01.2024* 6.02.2024**
37	46/2023	30.11.2023	30.12.2023	31.01.2024
38	47/2023	30.11.2023	30.12.2023	nie złożono
39	49/2023	30.11.2023	30.12.2023	31.01.2024
40	50/2023	30.11.2023	30.12.2023	24.01.2024

* data złożenia sprawozdania w wersji elektronicznej w systemie witkac.pl

** data złożenia sprawozdania w wersji papierowej do Instytutu

W przypadku trzech wskazanych w powyższej tabeli umów, do których nie zostały złożone sprawozdania Instytut poinformował o „wysłaniu monitów w sprawie natychmiastowego ich złożenia”.

Należy zauważyć, że w formularzu sprawozdania znajduje się zapis w brzmieniu: „sprawozdania składa się osobiście lub przesyła pocztą poleconą na adres Zleceniodawcy w terminie przewidzianym w umowie. Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało wysłane w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2017 r. poz. 570, z późn. zm.), za poświadczaniem przedłożenia Zleceniodawcy lub nadania w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego.”

W zawartych umowach w ramach otwartych konkursów ofert zostały określone warunki dokonywania zmian umów. W § 16 ust. 1 wskazano, że „wszelkie zmiany Umowy wymagają aneksu zawartego w formie pisemnej albo elektronicznej pod rygorem nieważności, chyba że umowa stanowi inaczej.” Natomiast w § 16 ust. 3 zawarto: „nie wymaga zmiany umowy zmiana w harmonogramie realizacji przedsięwzięcia/zaktualizowanym planie i harmonogramie działań o ile nie naruszają okresu realizacji przedsięwzięcia oraz nie wpływają negatywnie na osiągnięcie rezultatów.”

W ustawie o finansach publicznych wskazano elementy jakie musi zawierać umowa dotacyjna. Zgodnie z art. 150 ww. ustawy „dysponent części budżetowej lub dysponent środków, o których mowa w art. 127 ust. 2, udzielając dotacji celowej, w tym jednostce sektora finansów publicznych, w przypadku gdy odrębne przepisy lub umowa międzynarodowa nie określają trybu i zasad udzielania lub rozliczania tej dotacji, zawiera umowę, która określa w szczególności:

- 1) szczegółowy opis zadania, w tym cel, na jaki dotacja została przyznana, i termin jego wykonania;
- 2) wysokość udzielonej dotacji;
- 3) termin wykorzystania dotacji, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego;

- 4) termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji;
- 5) termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji, nie dłuższy niż 15 dni od określonego w umowie dnia wykonania zadania, a w przypadku zadania realizowanego za granicą - 30 dni od określonego w umowie dnia jego wykonania;
- 6) tryb kontroli wykonania zadania; w umowie można postanowić, że kontrola będzie prowadzona na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej.”

Stwierdzona nieprawidłowość:

1. Zgodnie z zapisami art. 150 pkt 4 ustawy o *finansach publicznych* w umowach zawartych przez Instytut z podmiotami określony został termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji.

Wobec powyższego działanie Instytutu, tj. zmiana terminu składania przez oferentów sprawozdań końcowych z realizacji umów, poprzez zamieszczenie na stronie Instytutu komunikatu Dyrektora Instytutu²¹, jest działaniem niezgodnym z art. 150 pkt 4. ustawy o *finansach publicznych*.

Ogłoszony komunikat, bez zmian umów, narusza warunki umów zawartych z oferentami. Powyższe działanie stanowi naruszenie zasad lub trybu przekazywania lub udzielania dotacji (art. 8 ust. 1 ustawy o *odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*).

NABÓR WNIOSKÓW W TRYBIE CIĄGŁYM

Nabór wniosków w trybie ciągłym do przedsięwzięcia pn. „**Inicjatywy wspierające zadania Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego 2023**” przeznaczony jest dla przedsięwzięć mających szczególne znaczenie dla prowadzonej przez Instytut działalności, które są spójne z celami Instytutu oraz mają ważną rolę społeczną.

²¹ Komunikat Dyrektora Instytutu z dnia 24.11.2023 r. w sprawie przedłużenia składania sprawozdań z realizacji ofert w ramach konkursów „Wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski 2023” oraz „Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023” został opublikowany na stronie BIP Instytutu pod adresem: <https://instytutkolbego.bip-e.pl/ik/ogloszenia-komunikaty/9616,Wspieranie-edukacji-polonijnej-i-polskiej-poz-granicami-Polski-2023.html>

OGŁOSZENIE O NABORZE

Zgodnie z art. 23 ust. 4 ustawy o Instytucie, Dyrektor Instytutu:

- 1) ogłosił 12 lipca 2023 r. nabór wniosków w trybie ciągłym do przedsięwzięcia pn. „Inicjatywy wspierające zadania Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego 2023”. Ogłoszenie zostało zamieszczone na stronie BIP Instytutu pod adresem: <https://instytutkolbego.bip-e.pl/ik/ogloszenia-komunikaty/10084,Inicjatywy-wspierajace-zadania-Instytutu-Rozwoju-Jezyka-Polskiego-im-swietego-Ma.html>;
- 2) wprowadził 5 września 2023 r. zmiany ogłoszenia z 12 lipca 2023 r. polegające na:
 - dopuszczeniu złożenia przez jednego wnioskodawcę więcej niż dwóch wniosków, jednak na jedno zadanie może przypadać tylko jeden złożony wniosek, i wykluczeniu możliwości składania dwóch wniosków mających finansować jedno zadanie (poprzednio: dopuszczono składanie przez jednego wnioskodawcę maksymalnie dwóch wniosków);
 - dodaniu, w ramach oceny formalnej wniosków, zaświadczenia z banku o posiadaniu wyodrębnionego rachunku bankowego przeznaczonego wyłącznie dla obsługi dotacji z Instytutu, a którego to rachunku wnioskodawca jest właścicielem i wyłącznym dysponentem;
 - zmniejszeniu liczby podpisanych i wysłanych przez wnioskodawcę egzemplarzy umowy i wniosku z trzech egzemplarzy do dwóch;
- 3) wprowadził 11 października 2023 r. zmiany ogłoszenia z 12 lipca 2023 r. zmienionego komunikatem z 5 września 2023 r. polegające przede wszystkim na:
 - dodaniu do okresu realizacji przedsięwzięć w ramach projektów rocznych realizowanych w 2023 r., projektów dwuletnich na lata 2023 i 2024, z zastrzeżeniem, że wypłata środków na rok 2024 jest uzależniona od otrzymania przez Instytut dotacji na rok 2024 z budżetu państwa;
 - uchyleniu zapisu dodanego w ramach oceny formalnej wniosków, tj. dołączenia zaświadczenia z banku o posiadaniu wyodrębnionego rachunku bankowego przeznaczonego wyłącznie dla obsługi dotacji z Instytutu, a którego to rachunku wnioskodawca jest właścicielem i wyłącznym dysponentem;
 - usunięciu zapisu dotyczącego opublikowania wzoru umowy na stronie Instytutu.

Ogłoszenie o naborze wniosków w trybie ciągłym zostało opublikowane wraz ze zmianami w Biuletynie Informacji Publicznej Instytutu i zawierało wszystkie elementy wskazane w § 12 rozporządzenia w sprawie wsparcia, tj.:

- 1) datę ogłoszenia naboru;
- 2) wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć w ramach naboru;
- 3) regulamin naboru;
- 4) informację o wkładzie własnym - o ile jest wymagany;
- 5) formę, miejsce i termin składania wniosków w ramach naboru;
- 6) informację, czy w ramach naboru dopuszcza się złożenie przez wnioskodawcę więcej niż jednego wniosku;
- 7) przewidywany termin ogłoszenia rozstrzygnięcia naboru.

KOMISJA EKSPERTÓW

Komisja ekspertów została powołana na podstawie art. 24 ust. 4 ustawy o Instytucie, zgodnie z którym „dla każdego naboru wniosków w trybie ciągłym (...), Dyrektor Instytutu powołuje komisję ekspertów, która ocenia złożone wnioski”.

Zgodnie z § 16 rozporządzenia w sprawie wsparcia w skład komisji ekspertów, wchodzi co najmniej pięciu członków, w tym przedstawiciele Instytutu, Prezesa Rady Ministrów

i ministra właściwego do spraw zagranicznych oraz eksperci zewnętrzni. Do komisji ekspertów stosuje się odpowiednio przepisy § 7 ust. 2-13.

Powołana przez Dyrektora Instytutu komisja ekspertów oceniająca złożone wnioski wypełniała zapisy wskazane w § 7 ust. 2-12 *rozporządzenia w sprawie wsparcia*, tj. w zakresie:

- wskazania przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i sekretarza komisji (§ 7 ust. 2);
- zadań przewodniczącego i sekretarza (§ 7 ust. 3-5);
- posiedzeń komisji (§ 7 ust. 6-8);
- podejmowania uchwał (§ 7 ust. 9-12).

Zgodnie z § 7 ust. 13 *rozporządzenia w sprawie wsparcia* w przypadku gdy jest to uzasadnione liczbą złożonych ofert, liczbą członków komisji konkursowej lub koniecznością zapewnienia sprawnego przebiegu konkursu, Dyrektor Instytutu może zarządzić ocenę ofert przez zespoły składające się co najmniej z dwóch członków komisji ekspertów. Przepisy ust. 8-12 stosuje się odpowiednio. Oceny zespołów stanowią załącznik do uchwały komisji konkursowej.

Dyrektor Instytutu nie zarządził oceny ofert przez zespoły składające się co najmniej z dwóch członków komisji konkursowej (§ 7 ust. 13).

Zarządzeniem nr 25/2023 Dyrektora Instytutu z dnia 20 lipca 2023 r. powołano komisję ekspertów dla naboru wniosków w trybie ciągłym pn. „Inicjatywy wspierające zadania Instytutu (...)” i wprowadzono wytyczne dotyczące pracy komisji ekspertów powołanej do oceny wniosków składanych w ramach naboru wniosków w trybie ciągłym pn. „Inicjatywy wspierające zadania Instytutu (...)”. W skład komisji ekspertów Dyrektor Instytutu powołał 7 osób, w tym 4 przedstawicieli Instytutu (spośród których wskazano osoby pełniące funkcje przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i sekretarza), 1 przedstawiciela Prezesa Rady Ministrów, 2 przedstawicieli ministra właściwego do spraw zagranicznych. W skład komisji ekspertów nie zostali powołani eksperci zewnętrzni, co nie jest zgodnie z ww. § 16 *rozporządzenia w sprawie wsparcia*.

Komisja ekspertów działała na posiedzeniach, które odbywały się przy użyciu środków komunikacji elektronicznej. Odbyło się 12 posiedzeń komisji konkursowej w okresie 21.07.-22.12.2023 r., z których zostały sporządzone protokoły. Protokoły były przygotowane przez sekretarza, będącego przedstawicielem Instytutu, a w przypadku posiedzenia komisji z 20.10.2023 r. (protokół nr 7/2023) protokołował, w zastępstwie sekretarza, inny przedstawiciel Instytutu pełniący obowiązki sekretarza.

Posiedzenia komisji konkursowej odbywały się w obecności od 6 do 7 członków, tj. co najmniej połowy liczby jej członków, w tym przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego, uzyskując kworum.

Komisja ekspertów na każdym posiedzeniu podejmowała jednogłośnie uchwały w sprawie przyjęcia ocen komisji ekspertów dla złożonych wniosków w ramach naboru ciągłego, rekomendując przyznanie dofinansowania lub jego odmowę. Żaden z członków nie zgłosił zdania odrębnego do listy wniosków z ocenami. Uchwały zostały podpisane przez przewodniczącego komisji. Załącznikiem do uchwał była lista wszystkich wniosków złożonych w ramach konkursu.

Zgodnie z art. 24 ust. 8 *ustawy o Instytucie*, osoba wchodząca w skład komisji, przed przystąpieniem do oceny wniosku, składa Dyrektorowi Instytutu oświadczenie, że nie zachodzi żadna z okoliczności powodujących wyłączenie jej z udziału odpowiednio w wyrażeniu opinii lub ocenie wniosku oraz że nie zachodzą żadne okoliczności mogące budzić uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności względem podmiotu ubiegającego się o wsparcie.

Udostępniona kontrolującym dokumentacja zawierała oświadczenia 5 osób wchodzących w skład komisji konkursowych. Nie przedstawiono oświadczenia sekretarza komisji oraz 1 przedstawiciela ministra właściwego do spraw zagranicznych.

Powyższe stanowi nieprawdliwość.

Umowy z ekspertami

W skład komisji ekspertów może zostać powołana osoba, spełniająca następujące wymagania, wynikające z art. 24 ust. 6 *ustawy o Instytucie*:

- 1) wyróżnia się wiedzą i doświadczeniem w obszarze zadań realizowanych przez Instytut, a w przypadku gdy jest to uzasadnione rodzajem przedsięwzięć, którym ma być udzielone wsparcie - osoba wyróżniająca się wiedzą i doświadczeniem w dziedzinie właściwej dla tego rodzaju przedsięwzięć;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 4) nie została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe.

W skład komisji ekspertów nie może zostać powołana osoba, wobec której zachodzą przesłanki określone w art. 24 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - *Kodeks postępowania administracyjnego* dotyczące wyłączenia pracownika (art. 24 ust. 7 *ustawy o Instytucie*).

Osobom wchodzącym w skład komisji ekspertów, niebędącym jednocześnie pracownikami Instytutu, przysługuje na podstawie art. 24 ust. 9 i 10 *ustawy o Instytucie*, wynagrodzenie ryczałtowe nieprzekraczające przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego²², wypłacane na warunkach określonych w umowie zawartej z Dyrektorem Instytutu.

W ramach naboru wniosków w trybie ciągłym pn. „Inicjatywy wspierające zadania Instytutu (...)” oceny merytoryczne złożonych ofert były dokonywane przez 3 członków niebędących przedstawicielami Instytutu. Kontrolującym przekazano 1 umowę o dzieło nr 1/KONK3/2023 zawartą w dniu 6.12.2023 r. z ekspertem będącym przedstawicielem Prezesa Rady Ministrów i zgłoszoną do ZUS 12.12.2023 r. Wynagrodzenie za wykonanie dzieła i przeniesienie praw autorskich do dzieła zostało ustalone w wysokości 1 800,00 zł. Zgodnie z zapisami ww. umowy o dzieło, wynagrodzenia ma być wypłacone po dostarczeniu przez Wykonawcę prawidłowo wystawionego rachunku (§ 5 ust. 2 umowy o dzieło), a „podstawą do wystawienia rachunku jest podpisany przez obie strony umowy protokół odbioru dzieła, stwierdzający akceptację przez Instytut przekazanego przez Wykonawcę dzieła” (§ 6 ust. 1 umowy o dzieło). W umowie nie wskazano terminu rozliczenia dzieła.

Do ww. umowy załączono protokół odbioru dzieła, wskazujący:

- wykonanie dzieła zgodnie z umową,
- dostarczenie dzieła w dniu 30.11.2023 r.

Protokół odbioru dzieła, czyli protokół zdawczo-odbiorczy, to dokument, który potwierdza finalizację transakcji. Stanowi on podstawę przekazania dzieła od wykonawcy do zamawiającego i potwierdzenie odbioru dzieła przez zamawiającego. W przedmiotowej sprawie finalizacja transakcji, tj. dostarczenie dzieła nastąpiło przed zawarciem umowy o dzieło.

²² Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w obwieszczeniu z dnia 20 stycznia 2023 r. ogłosił, że wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2022 r. wyniosło 6 965,84 zł.

Ponadto ekspert będący przedstawicielem Prezesa Rady Ministrów, z którym zawarto ww. umowę o dzieło uczestniczył we wszystkich posiedzeniach, w tym w posiedzeniach²³, które odbyły się po 30.11.2023 r., tj. po dacie dostarczenia dzieła przez Wykonawcę, aktywnie uczestnicząc w obradach komisji.

Powyższe stanowi nieprawidłowość.

Z informacji uzyskanych od Instytutu, kolejnych 2 członków komisji niebędących przedstawicielami Instytutu (przedstawiciele ministra właściwego do spraw zagranicznych), „nie pobierało wynagrodzenia za udział w komisji”. Jedna z tych osób zrezygnowała z dalszego udziału w komisji naboru ciągłego i była nieobecna na posiedzeniach od 14.11-22.12.2023 r. (protokoły nr 8/2023, 9/2023, 10/2023, 11/2023, 12/2023).

WNIOSKI

Zgodnie z ogłoszonym naborem wniosków w trybie ciągłym wskazano, że nabór wniosków „przeznaczony jest dla przedsięwzięć mających szczególne znaczenie dla prowadzonej przez Instytut działalności, które są spójne z celami Instytutu oraz mają ważną rolę społeczną. Dotyczy to także wniosków, które z różnych przyczyn nie mogły zostać złożone do dotychczas organizowanych przez Instytut otwartych konkursów ofert.”

Wysokość środków przyznanych przez Dyrektora Instytutu na realizację złożonych w naborze wniosków wyniosła 9 789 569,46 zł, z czego w 2023 r. przyznano i wypłacono łącznie 8 672 642,35 zł. Złożono 87 wniosków, z czego 48 otrzymało dofinansowanie a 39 wniosków nie otrzymało dofinansowania. Planowana wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć w ramach naboru wniosków w trybie ciągłym to 2 000 000 zł.²⁴

Liczba złożonych wniosków	87
Liczba wniosków, które otrzymały dofinansowanie	48
Łączna kwota przyznanego dofinansowania	8 672 642,35 zł
Podmioty, które złożyły więcej niż 1 wniosek i otrzymały dofinansowanie	
Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie" imienia Jana Olszewskiego	
– Łączna kwota przyznanego dofinansowania	4 041 422,00
– Liczba wniosków złożonych przez podmiot, które otrzymały dofinansowanie	13
Stowarzyszenie Wspólnota Polska	
– Łączna kwota przyznanego dofinansowania	727 882,11
– Liczba wniosków złożonych przez podmiot, które otrzymały dofinansowanie	4
Fundacja Wolność i Demokracja	
– Łączna kwota przyznanego dofinansowania	702 650,00
– Liczba wniosków złożonych przez podmiot, które otrzymały dofinansowanie	6
Fundacja na Rzecz Wspierania i Rozwoju Szkół Polonijnych	
– Łączna kwota przyznanego dofinansowania	596 674,50
– Liczba wniosków złożonych przez podmiot, które otrzymały dofinansowanie	2
Stowarzyszenie "Klasztor Węgrów - Centrum Dialogu Kultur"	
– Łączna kwota przyznanego dofinansowania	433 446,00
– Liczba wniosków złożonych przez podmiot, które otrzymały dofinansowanie	2

²³ Protokół nr 11/2023 z dnia 15.12.2023 r., protokół nr 13/2023 z dnia 22.12.2023 r.

²⁴ Wysokość zaplanowanych kwot wskazana została w ogłoszeniu z dnia 15 lipca 2023 r. o naborze wniosków w trybie ciągłym.

– łączna kwota przyznanego dofinansowania	164 237,00
– Liczba wniosków złożonych przez podmiot, które otrzymały dofinansowanie	3
Fundacja Rozwoju Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	135 540,00
– Liczba wniosków złożonych przez podmiot, które otrzymały dofinansowanie	2
Towarzystwo współpracy z Polakami w Kazachstanie Kraków - Karaganda	
– łączna kwota przyznanego dofinansowania	45 000,00
– Liczba wniosków złożonych przez podmiot, które otrzymały dofinansowanie	2
Podmioty, które złożyły po 1 wniosku i otrzymały dofinansowanie	
Towarzystwo Salezjańskie - Inspektoriat (Prowincja) św. Stanisława Kostki	710 830,00
Fundacja Młode Kresy	225 210,00
Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna w Gorzowie Wielkopolskim	169 000,00
Fundacja Action - Life	151 200,00
Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczpospolitej Polskiej, Uczniowski Klub Sportowy	120 000,00
Caritas Archidiecezji Przemyskiej	110 455,00
Fundacja Czyste Serca	80 825,00
Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Misericordia	57 825,00
Stowarzyszenie Promyczek Dzieciom	51 300,00
Caritas Diecezji Bielsko - Żywieckiej	44 675,74
Fundacja "Towarzystwo Projektów Edukacyjnych"	42 000,00
Stowarzyszenie Parafiada im. św. Józefa Kalasancjusza	22 470,00
Fundacja Integracja JP II z siedzibą w Łodzi	20 000,00
Stowarzyszenie PRO ARTIS	20 000,00

Do kontroli wybrano wnioski, które otrzymały najwyższe dofinansowanie spośród następujących podmiotów:

- 1) Fundacja "Pomoc Polakom na Wschodzie" imienia Jana Olszewskiego (039/INI/2023) – 823 720,00 zł;
- 2) Fundacja Action – Life (060/INI/2023) – 151 200,00 zł;
- 3) Fundacja Rozwoju Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (034/INI/2023) – 82 740,00 zł;
- 4) Stowarzyszenie "Klasztor Węgrów - Centrum Dialogu Kultur" (006/INI/2023) – 238 574,00 zł;
- 5) Stowarzyszenie Parafia im. św. Józefa Kalasancjusza (031/INI/2023) – 22 470,00 zł;
- 6) Stowarzyszenie Wspólnota Polska (050/INI/2023) – 460 136,11 zł na realizację zadania w 2023 r. (łącznie przyznano 920 272,22 zł);
- 7) Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (056/INI/2023) – 37 170,00 zł na realizację zadania w 2023 r. (łącznie przyznano 418 320,00 zł);
- 8) Towarzystwo Salezjańskie - Inspektoriat (Prowincja) św. Stanisława Kostki (052/INI/2023) – 710 830,00 zł;
- 9) Fundacja Wolność i Demokracja (016/INI/2023) – 378 000,00 zł.

OCENA FORMALNA WNIOSKÓW

Wybrane do kontroli oferty spełniały wymagania określone w § 13 *rozporządzenia w sprawie wsparcia* i zawierały:

- dane wnioskodawcy;
- dane osoby uprawnionej do reprezentacji i składania oświadczeń woli w imieniu i na rzecz wnioskodawcy;
- nazwę zadania;
- planowany termin realizacji przedsięwzięcia;
- opis realizacji przedsięwzięcia;
- zasoby kadrowe, rzeczowe lub finansowe wnioskodawcy, które będą wykorzystywane do realizacji przedsięwzięcia;
- informację o wcześniejszej działalności wnioskodawcy, w szczególności w zakresie wspierania rozwoju języka polskiego za granicą;
- zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym REGON, wydane w okresie 3 miesięcy poprzedzających dzień złożenia oferty;
- oświadczenia - o braku zachodzenia przesłanek określonych w art. 24 ust. 2 ustawy i o wyrażeniu zgody na przesyłanie korespondencji za pomocą środków komunikacji elektronicznej;
- kosztorys przedsięwzięcia.

Zgodnie z zapisami § 17 ust. 1 pkt 1 *rozporządzenia w sprawie wsparcia* do zadań komisji ekspertów należy ocena formalna wniosków. Ocena formalna wniosku obejmuje zgodność wniosku z wymogami określonymi w § 13 oraz weryfikację poprawności złożonych podpisów. Ocena formalna wniosku nie obejmuje weryfikacji poprawności informacji zawartych we wniosku, o których mowa w § 13 (§ 17 ust. 3 *rozporządzenia*).

Komisja ekspertów dokonała ocen formalnych wniosków zgodnie z zapisami *rozporządzenia*.

OCENA MERYTORYCZNA WNISKÓW

Zgodnie z § 14 *rozporządzenia w sprawie wsparcia* Instytut udziela wsparcia w ramach naboru, uwzględniając następujące kryteria:

- 1) posiadanie przez wnioskodawcę zasobów kadrowych, rzeczowych lub finansowych oraz doświadczenia, w szczególności w zakresie wspierania rozwoju języka polskiego za granicą, umożliwiających zrealizowanie proponowanego przedsięwzięcia;
- 2) spójność proponowanego przedsięwzięcia z celami i zadaniami Instytutu;
- 3) adekwatność opisu realizacji proponowanego przedsięwzięcia do założonego celu i rezultatów wynikających ze zrealizowania proponowanego przedsięwzięcia;
- 4) adekwatność kosztorysu proponowanego przedsięwzięcia do celu i zakresu przedmiotowego i podmiotowego proponowanego przedsięwzięcia;
- 5) zakładane rezultaty wynikające ze zrealizowania proponowanego przedsięwzięcia.

Zgodnie z zapisami *rozporządzenia w sprawie wsparcia* do zadań komisji ekspertów należy:

- ocena merytoryczna wniosków z uwzględnieniem kryteriów, o których mowa w § 14 (§ 17 ust. 1 pkt 2);
- przedstawienie oceny każdego wniosku zawierającej rekomendację odrzucenia albo wybrania wniosku wraz z uzasadnieniem (§ 17 ust. 1 pkt 4);
- ocena zawierająca rekomendację wybrania wniosku zawiera również proponowaną wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację proponowanego przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (§ 17 ust. 2).

Oceny członków komisji ekspertów przedstawione w wybranych do kontroli wnioskach uwzględniają kryteria określone w § 14 *rozporządzenia*, zawierają rekomendację odrzucenia (ocena negatywna) albo wybrania wniosku (ocena pozytywna) wraz z uzasadnieniem (§ 17 ust. 1 pkt 2 i 4). Oceny zawierające proponowaną wysokość środków finansowych

przeznaczonych na realizację danego przedsięwzięcia inną niż wnioskowana, zawierają uzasadnienia członków komisji w zakresie proponowanej wysokości finansowania (§ 17 ust. 2).

Zgodnie z § 17 ust. 4 i 5 *rozporządzenia w sprawie wsparcia*, jeżeli wniosek zawiera braki formalne, komisja ekspertów wzywa wnioskodawcę do ich uzupełnienia w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania wraz z pouczeniem, że nieuzupełnienie braków formalnych spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania. Do oceny merytorycznej są kierowane wyłącznie wnioski spełniające wymagania formalne.

Występowały przypadki (np. wniosek nr 031/INI/2023), w których wniosek otrzymał pozytywną ocenę formalną i negatywną ocenę merytoryczną (protokół nr 3/2023 z dnia 28.08.2023 r.). Następnie był ponownie rozpatrywany przez komisję na posiedzeniu z dnia 6.10.2023 r., gdzie w protokole nr 5/2023 wskazano: „komisja dokonała oceny (...) poprawionych formalnie wniosków (...) i 031/INI/2023”, „omówiono i dokonano oceny merytorycznej poprawionych formalnie wniosków (...) i 031/INI/2023”. Kontrolującym udostępniono Kartę Oceny Formalnej z oceną pozytywną ww. wniosku i Kartę Oceny Ekspertów z pozytywną oceną merytoryczną wynikającą z treści uzasadnień do poszczególnych kryteriów oceny ze wskazaniem przyznania wnioskodawcy całości wnioskowanej kwoty dofinansowania.

Zapisy rozporządzenia nie przewidują możliwości ponownego złożenia tego samego wniosku, jak również ponownego rozpatrzenia wniosku ocenionego negatywnie pod względem merytorycznym.

Powyższe stanowi nieprawidłowość.

Wobec dokonania zmian ogłoszenia z 12 lipca 2023 r. wprowadzonych komunikatem z 11 października 2023 r. zawiadomiono, że „dla wniosków rozstrzygniętych przez Komisję Konkursową (...) stosuje się następujące regulacje - Wnioskodawca w ciągu 14 dni od daty publikacji niniejszego ogłoszenia ma prawo do ponownego złożenia wniosku rozpatrzonego (...).” Wprowadzone zmiany w ogłoszeniu polegały na:

- dodaniu do okresu realizacji przedsięwzięć w ramach projektów rocznych realizowanych w 2023 r., projektów dwuletnich na lata 2023 i 2024, z zastrzeżeniem, że wypłata środków na rok 2024 jest uzależniona od otrzymania przez Instytut dotacji na rok 2024 z budżetu państwa;
- uchyleniu zapisu dodanego w ramach oceny formalnej wniosków, tj. dołączenia zaświadczenia z banku o posiadaniu wyodrębnionego rachunku bankowego przeznaczonego wyłącznie dla obsługi dotacji z Instytutu, a którego to rachunku wnioskodawca jest właścicielem i wyłącznym dysponentem;
- usunięciu zapisu dotyczącego opublikowania wzoru umowy na stronie Instytutu.

Wystąpiono do Instytutu o wyjaśnienie wprowadzenia zmiany w Ogłoszeniu o naborze wniosków z dnia 11.10.2023 r. polegającej na wprowadzeniu możliwości realizowania projektów dwuletnich (na lata 2023-2024).

W wyjaśnieniach wskazano: *zgodnie z preambułą Ogłoszenia z dnia 11 października 2023 r., zmiana ta podyktowana była długofalowymi oddziaływaniami zgłaszanych przedsięwzięć. Miała ona na celu zapewnienie komplementarności działań na rzecz rozwoju języka polskiego za granicą oraz poszerzenia wsparcia dla inicjatyw wspierających zadania Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego o przedsięwzięcia cykliczne bądź wymagające terminu realizacji dłuższego niż do końca 2023 roku.*

Zmiana ta została wprowadzona w związku z tym, że nierzadko projekty długofalowe stanowiły istotne wsparcie dla środowisk polonijnych, a ówczesny kształt przepisów ogłoszenia pomimo, tego, że ocena projektu mogłaby być pozytywna powodowała odrzucenie takich wniosków, co

wynikało z trudności zrealizowania części projektów do końca roku, które zostały rozpoczęte w ostatnim kwartale.

Ogłoszenie z dnia 11 października 2023 r. z uwagi na zmianę w powyższym zakresie, zawierało przepisy przejściowe pozwalające wszystkim uczestnikom naboru dostosować złożony już wniosek bądź złożyć nowy wniosek. W zależności od tego czy wniosek został już rozstrzygnięty bądź czekał na rozstrzygnięcie, podmiot miał prawo złożyć nowy wniosek obejmujący okres projektu przewidziany zmianą Ogłoszenia bądź zaktualizować elementy wniosku - w przypadku wniosku pozytywnie rozstrzygniętego lub nierozstrzygniętego do dnia publikacji zmiany Ogłoszenia. Powyższe podyktowane było zasadą równego traktowania wszystkich uczestników naboru.

Zapis o projektach dwuletnich nie powinien być stosowany.

Dyrektor Instytutu, po zapoznaniu się z ocenami komisji ekspertów, rozstrzyga nabór, określając jednocześnie wysokość przyznanych środków finansowych w stosunku do każdego wybranego wniosku (§ 18 rozporządzenia w sprawie wsparcia).

Dyrektor Instytutu, po zapoznaniu się z:

- ocenami komisji ekspertów obradującej w dniu 29.11.2023 r. postanowił o rozszerzeniu zaproponowanej przez komisję wysokości dofinansowania wniosku nr 061/INI/2023 i dofinansowaniu wniosku w całkowitej wnioskowanej kwocie;
- ocenami komisji ekspertów i wyjaśnieniami wnioskodawcy na zapytania komisji obradującej w dniu 13.12.2023 r. postanowił o nieprzyznaniu dofinansowania wniosku nr 065/INI/2023.

Instytut wypełnił wymogi określone w § 19 rozporządzenia w sprawie wsparcia, zamieszczając w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej informację o wynikach naboru, w tym nazwę podmiotu, którego wniosek został wybrany, nazwę przedsięwzięcia i wysokość przyznanych środków finansowych.

UMOWY

Zgodnie z § 20 rozporządzenia w sprawie wsparcia Dyrektor Instytutu, po ogłoszeniu wyników naboru, zawiera z wnioskodawcą, którego wniosek został wybrany, umowę dotacyjną, na realizację danego przedsięwzięcia.

W ramach naboru wniosków w trybie ciągłym Dyrektor Instytutu zawarł 48 umów dotacyjnych na realizację przedsięwzięć pn. „Inicjatywy wspierające zadania Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego 2023”.

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. W § 2 ust. 1 umów o wsparcie błędnie wskazano, że środki finansowe przyznaje się Wnioskodawcy „(...) do wysokości ... zł (...)”. Kwota przyznanej dotacji powinna być jednoznacznie wskazana w umowie dotacyjnej.
2. Zapisy umowy wskazane w § 6 dopuszczają realizację wniosków we współpracy z innymi podmiotami, czego nie przewidują zapisy ustawy o Instytucie jak i rozporządzenia w sprawie wsparcia. Ponadto regulamin naboru wniosków nie zawierał informacji o możliwości realizacji wniosków we współpracy z podmiotem trzecim.
3. Brak zgodności pomiędzy zapisami regulaminu naboru wniosków (§ 14 ust. 1) a zapisami umowy o wsparcie (§ 10 ust. 2 lit. b) w zakresie terminu na złożenie sprawozdania końcowego z wykonania umowy. Zgodnie z regulaminem „wnioskodawca składa sprawozdanie końcowe z wykonania umowy w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji umowy”. Natomiast zgodnie z umową o wsparcie „w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji umowy, lecz nie później niż w terminie wskazanym w Karcie Identyfikacyjnej (końcowe)”. W dokumencie dołączonym do umowy pn. „Karta Identyfikacyjna do Umowy” termin złożenia sprawozdania końcowego określono: „w przypadku umów zawartych na rok 2023 – sprawozdanie końcowe do 31 stycznia 2024 roku; w przypadku umów zawartych na rok 2024 – sprawozdanie końcowe do 31

stycznia 2025 roku; w przypadku umów zawartych na lata 2023-2024 – sprawozdanie roczne w terminie do 31 stycznia 2024 roku, sprawozdanie końcowe w terminie do 31 stycznia 2025 roku.”

SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Instytutu żadna z umów zawartych w ramach naboru wniosków w trybie ciągłym nie została rozliczona, tj. nie zostało zaakceptowane sprawozdanie końcowe.

Żadne z wyżej wymienionych umów nie zostały jeszcze rozliczone. Wynika to ze znaczącego zaangażowania pracowników Instytutu w przygotowanie dokumentacji do trwającej kontroli, wykonywaniem przez nich bieżących działań, a także otrzymywaniem dużej liczby zapytań technicznych i merytorycznych dotyczących składania sprawozdań. Ponadto, termin składania sprawozdań upływa 31 stycznia 2024 roku.

I ŚWIATOWY KONGRES EDUKACJI I NAUKI POLSKIEJ ZA GRANICĄ

W dniach 5-9 lipca 2023 r. odbył się Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą (dalej: Kongres). Celem organizacji Kongresu było *budowanie polskiej wspólnoty oświatowej w świecie, integracja środowisk polonijnych i polskich za granicą, wymiana doświadczeń nauczycieli i naukowców pracujących poza granicami Polski, a także wypracowanie merytorycznych propozycji rozwiązań systemowych (...)*²⁵.

Ww. Kongres został ujęty w ramach celu nr 2: *I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą, oraz Spójnik Maksymiliana łączące narody i społeczeństwa*, określonego w załączniku nr 2 do umowy dotacji nr MEiN/DWM/2023/252.

W ramach ww. celu określono szczegółowy zakres zadań, tj.:

- 1) wypracowanie merytorycznych propozycji rozwiązań systemowych w zakresie edukacji i nauki polskiej za granicą;
- 2) wsparcie w kultywowaniu polskiej tradycji, wartości języka polskiego jako ojczystego oraz promocji języka polskiego jako ojczystego wśród Polonii i Polaków;
- 3) organizacja gali, transportów, hotelu z salami konferencyjnymi, wyżywienia, noclegów;
- 4) organizacja programów plenerowych, zwiedzania Polski;
- 5) realizacja materiałów reklamowych, promocyjnych, spotów;
- 6) wykup praw autorskich do projekcji filmów.

Zasady udziału w Kongresie określono w *Regulaminie uczestnictwa w I Światowym Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą 2023*, podpisanym przez Zastępcę Dyrektora Instytutu.

Na realizację ww. celu Instytut zawnioskował o łączną kwotę dotacji w wysokości 2 800 000,00 zł:

- wnioskiem nr 1/2023 o przekazanie dotacji celowej z dnia 20.04.2023 r., w wysokości 1 960 000,00 zł,
- wnioskiem nr 2/2023 o przekazanie dotacji celowej z dnia 19.09.2023 r., w wysokości 840 000,00 zł.

Zgodnie z przedstawionym przez Instytut *Zestawieniem dowodów księgowych poniesionych wydatków w związku z I Światowym Kongresem Edukacji i Nauki za Granicą* oraz *Zestawieniem*

²⁵ <https://irjp.gov.pl/kongres2023/index.php>

refundacji za bilety lotnicze Uczestników²⁶ całkowity koszt realizacji Kongresu wyniósł 2 586 957,62 zł.

Wydatki poniesione w ramach Kongresu obejmowały:

- organizację Kongresu w Hotelu Warszawianka Centrum Kongresowym Sp. z o.o. (wydatek na kwotę 1 884 703,54 zł),
- bilety lotnicze (wydatek na kwotę: 397 448,67 zł),
- noclegi w hotelu Mazurkas Conference & Hotel sp. z o.o. (wydatek na kwotę 15 552,00 zł),
- krajowe podróże służbowe (wydatek na kwotę 2 050,45 zł),
- wycieczki edukacyjne Uczestników Kongresu po Polsce (wydatek na kwotę 120 480,90 zł²⁷),
- pozostałe wydatki organizacyjne (wydatek na kwotę 166 722,06 zł²⁸).

W wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego w trybie podstawowym w dniu 24.05.2023 r. zawarto umowę nr 3/IRJP/2023 z Hotelem Warszawianka Centrum Kongresowy Sp. z o.o. w przedmiocie kompleksowej organizacji Kongresu dla maksymalnie 600 uczestników każdego dnia w ramach wydarzenia pn. „I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą”. Wartość przedmiotu umowy została ustalona maksymalnie na kwotę 1 993 578,30 zł brutto.

W ramach realizacji umowy, Wykonawca był zobowiązany do:

- 1) zapewnienia sali konferencyjnej z wyposażeniem dla uczestników Kongresu w terminach wskazanych w ramowym planie spotkania zawartym w OPZ i sprzęt techniczny wraz z niezbędną obsługą techniczną w trakcie trwania Kongresu;
- 2) zapewnienia sal szkoleniowych i sprzęt techniczny wraz z niezbędną obsługą techniczną w trakcie trwania Kongresu;
- 3) zapewnienia sali VIP, sali Biura Organizacyjnego z wyposażeniem;
- 4) zapewnienia usługi cateringowej w tym samym obiekcie co sala konferencyjna dla wszystkich uczestników, prelegentów i organizatorów Kongresu wraz z niezbędną obsługą;
- 5) zapewnienia noclegów ze śniadaniem w tym samym obiekcie co sala konferencyjna dla wszystkich uczestników, prelegentów i organizatorów Kongresu;
- 6) zapewnienia usługi transportu.

Zgodnie z § 1 Zarządzenia z dnia 30.05.2023 r. nr 17/2023 Dyrektora Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie zwrotu kosztów za udział w I Światowym Kongresie Edukacji i Nauki za Granicą 2023 dokonuje się zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w I Światowym Kongresie Edukacji i Nauki za Granicą 2023, na podstawie zawartego porozumienia, dla uczestników wskazanych w zestawieniu, które stanowi załącznik numer 1 do tego zarządzenia.

W przekazanym podczas kontroli załączniku nr 1 do ww. Zarządzenia wskazano imiona i nazwiska Uczestników Kongresu, kwoty zwrotu kosztów i daty dokonanych przelewów (lipiec-listopad 2023). Porozumienia z Uczestnikami Kongresu, w których określono kwoty kosztów biletów lotniczych, zawarto w lipcu 2023 r. (bilety lotnicze zostały zakupione w czerwcu 2023 r.). Zwrócono się o informację do Instytutu na jakiej podstawie ustalono kwoty refundacji wskazane w Załączniku nr 1 do zarządzenia nr 17/2023 z dnia

²⁶ załącznik numer 1 do Zarządzenia z dnia 30.05.2023 r. nr 17/2023 Dyrektora Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie zwrotu kosztów za udział w I Światowym Kongresie Edukacji i Nauki za Granicą 2023;

²⁷ np.: przewóz osób, usługa gastronomiczna, zakup wody, pocztówek, biletów wstępu; usługa przewodnika;

²⁸ np.: moderowanie panelu dyskusyjnego w ramach kongresu, sprzedaż licencji krajowych i przegrań, warsztaty medialne, koncerty, fotobudka, polisa ubezpieczenia, materiały reklamowe.

30.05.2023 r. Instytut wyjaśnił: Kwoty refundacji biletów ustalano na podstawie decyzji Dyrektora po analizie kosztów, które zostały poniesione przez Uczestników, z uwzględnieniem sytuacji gospodarczej kraju, w którym zamieszkują.

Podmiot uczestniczący w Kongresie - Centrala Polskich Szkół Doksztalających przekazała do Instytutu rachunek za bilety lotnicze Uczestników Kongresu na kwotę 17 412,05 USD. Instytut dokonał zwrotu kosztów udziału w Kongresie w wysokości ok. 50% kwoty wskazanej na rachunku, pomimo zapisów w porozumieniach o zwrocie całości poniesionych kosztów. Instytut wyjaśnił: *Centrala Polskich Szkół Doksztalających przekazała do Instytutu rachunek za bilety lotnicze Uczestników w pełnej wysokości 100%. Władze Centrali Polskich Szkół Doksztalających uznały, że częściowy zwrot kosztów biletów jest wystarczający, dlatego po konsultacji z Dyrektorem, została przyznana refundacja na poziomie 50%.*

W przypadku dwóch zawartych porozumień dokonano zwrotu kosztów Uczestnikom za udział w Kongresie w gotówce łącznie na kwotę 22 820,00 zł. Zgodnie z zapisami § 6 pkt 5 umowy dotacji nr MEiN/DWM/2023/252 Instytut zobowiązany jest w szczególności do dokonywania płatności związanych z realizacją umowy wyłącznie z rachunku bankowego (...).

Zakupione zostały bilety lotnicze międzynarodowe dla 10 Uczestników Kongresu na trasach:

- Buenos Aires (Argentyna) - Warszawa - Buenos Aires (Argentyna) - 6 uczestników Kongresu;
- Córdoba (Argentyna) - Warszawa - Córdoba (Argentyna) - 1 uczestnik Kongresu;
- Buenos Aires (Argentyna) - Kraków - Buenos Aires (Argentyna) - 1 uczestnik Kongresu;
- Kurytyba (Brazylia) - Warszawa - Kurytyba (Brazylia) - 2 uczestników Kongresu.

Podczas kontroli przekazano fakturę z 5.07.2023 r. nr 4033/2023 wystawioną przez MCC Mazurkas Conference & Hotel sp. z o.o. za wynajem pokoju na kwotę 15 552,00 zł. W związku z zapewnieniem Uczestnikom Kongresu noclegów w Hotelu Warszawianka poproszono Instytut o wyjaśnienie zasadności zamówienia noclegu w Hotelu Mazurkas, w ramach wydatków poniesionych w związku z organizacją Kongresu.

Instytut wyjaśnił: „faktura dotyczy noclegu dla młodzieży-uczestników wycieczki po Polsce organizowanej w ramach Kongresu. Noclegi te realizowane były w dn. 9/10 lipca i 10/11 lipca 2023 r. Zmiana hotelu spowodowana była ze względów logistycznych, jak i z oszczędności. Młodzież została wymeldowana z Hotelu Warszawianka Centrum Kongresowe, gdzie odbywał się Kongres, a koszt doby hotelowej w MCC Mazurkas Conference & Hotel był niższy niż w Hotelu Warszawianka Centrum Kongresowe, stąd zdecydowano o zmianie.”

Zgodnie z zapisami pkt 38.1 i 38.3 Regulaminu uczestnictwa w I Światowym Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą 2023 Organizator nie ponosi kosztów zakwaterowania poza terminem 5-9 lipca 2023 r. Pozostanie w pokoju lub pozostawienie rzeczy po godz. 12:00 w dniu 9 lipca 2023 r. jest traktowane jako przedłużenie pobytu na koszt Uczestnika.

W ramach realizacji Kongresu poniesiono koszty wynikające z 17 Poleceń wyjazdów służbowych wystawionych dla 8 pracowników. Wyjazdy służbowe odbywały się w maju i czerwcu 2023 r. (w celu obejrzenia obiektu na wydarzenie -Kongres) oraz w lipcu 2023 r. (w celu udziału w wydarzeniu).

W piśmie z 2.02.2024 r. (nr DO.0900.2.2024.SE.16) Instytut poinformował: *Dotychczasowe działania Instytutu w zakresie podróży służbowych oraz korzystania z samochodu prywatnego do celów służbowych, opierają się na przepisach powszechnie obowiązującego prawa, w tym w szczególności rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 2190) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów*

osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz.U. z 2002 Nr 27 poz.271).

We wszystkich przekazanych do kontroli *Poleceniach wyjazdu służbowego* pracodawca określił jako środek transportu: samochód prywatny. Zgodnie z § 3 ust. 3 rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2013 r. Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie *należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej* (Dz.U. z 2023 r. poz. 2190), na wniosek pracownika pracodawca może wyrazić zgodę na przejazd w podróży krajowej lub podróży zagranicznej samochodem osobowym, motocyklem lub motorowerem niebędącym własnością pracodawcy. W czasie trwania czynności kontrolnych, kontrolującym nie zostały udostępnione wnioski pracowników o wyrażenie zgody na podróż służbową samochodem osobowym niebędącym własnością pracodawcy.

Zgodnie z § 6 ust. 1 ww. rozporządzenia miejscowość rozpoczęcia i zakończenia podróży krajowej określa pracodawca. We wszystkich przekazanych do kontroli *Poleceniach wyjazdu służbowego* pracodawca wskazał tylko docelowe miejsce podróży, natomiast rozpoczęcie i zakończenie podróży wskazywał samodzielnie pracownik uzupełniając *Rachunek kosztów podróży*.

Na przekazanych ww. rachunkach kosztów podróży nie było potwierdzenia dokonania sprawdzenia rachunku pod względem merytorycznym.

W ww. rachunkach kosztów podróży stwierdzono rozbieżności:

- pracodawca w poleceniu wyjazdu służbowego wskazał jako miejsce podróży służbowej miejscowość Otwock, pracownik w rachunku kosztów podróży rozliczył podróż na trasie Wyszaków-Serock-Wyszaków²⁹;
- pracodawca w poleceniu wyjazdu służbowego wskazał jako miejsce podróży służbowej miejscowość Serock, pracownik w rachunku kosztów podróży rozliczył podróż na trasie Warszawa-Otwock-Warszawa³⁰;
- pracodawca w poleceniu wyjazdu służbowego określił czas trwania podróży służbowej na okres od 5.07.2023 r. do 9.07.2023 r., pracownik w rachunku kosztów podróży rozliczył podróż w okresie od 4.07.2023 r. do 9.07.2023 r.³¹,
- pracodawca w poleceniu wyjazdu służbowego określił czas trwania podróży służbowej na okres od 4.07.2023 r. do 9.07.2023 r., pracownik w rachunku kosztów podróży rozliczył podróż w okresie od 10.05.2023 r. do 16.05.2023 r.³².

²⁹ Polecenie wyjazdu służbowego nr 20/IRJP/2023 z dnia 5.06.2023;

³⁰ Polecenie wyjazdu służbowego nr 26/IRJP/2023 z dnia 5.06.2023, Polecenie wyjazdu służbowego nr 22/IRJP/2023 z dnia 5.06.2023;

³¹ Polecenie wyjazdu służbowego nr 53/IRJP/2023 z dnia 3.07.2023;

³² Polecenie wyjazdu służbowego nr 44/IRJP/2023 z dnia 3.07.2023.

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. Dokonano płatności gotówką w łącznej kwocie 22 820,00 zł, co nie jest zgodne z zapisami § 6 pkt 5 umowy dotacji nr MEiN/DWM/2023/252 - Instytut zobowiązany jest w szczególności do dokonywania płatności związanych z realizacją umowy wyłącznie z rachunku bankowego (...).
2. Zakup noclegu w hotelu Mazurkas Conference & Hotel sp. z o.o., w kwocie 15 552,00 zł, poniesiony po zakończeniu Kongresu, jest wydatkiem poniesionym niezgodnie z zapisami *Regulaminu uczestnictwa w I Światowym Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą 2023*.
3. Nierzetelne dokumentowanie odbytych w związku z Kongresem delegacji krajowych, tj. niezgodnie z rozporządzeniem z dnia 29 stycznia 2013 r. Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie *należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej*.

Zgodnie z zapisami § 6 ust. 2 umowy dotacji MEiN/2023/DWM/252, Instytut był zobowiązany do:

- 1) ostemplowania dokumentów księgowych i opisanie ich treścią „Sfinansowano ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki – umowa nr MEiN/2023/DWM/252” (§ 6 ust. 2);
- 2) dokonywania płatności związanych z realizacją umowy wyłącznie z rachunku bankowego wskazanego w umowie (§ 6 ust. 5);
- 3) prawidłowego i zgodnego z przeznaczeniem wykorzystania środków dotacji celowej;
- 4) Minister może w każdym czasie żądać od Instytutu potwierdzonych za zgodność z oryginałem wyciągów rachunku bankowego (...) dotyczących operacji finansowych realizowanych z dotacji celowej (§ 6 ust. 3);
- 5) zabezpieczenia przed podwójnym finansowaniem tych samych wydatków równocześnie ze środków Ministerstwa i innych podmiotów (§ 3 ust. 13).

W ramach zabezpieczenia przed podwójnym finansowaniem tych samych wydatków Instytut wyjaśnił:

„Wykonując obowiązek, o którym mowa w § 3 ust. 13 umowy nr MEiN/2023/DWM/252 z 20.04.2023 r., do którego nawiązuje pkt 2 pisma DKA-WKO.0915.1.2024.AS z 7 lutego 2024 r., Instytut odbierał na podstawie przepisów dokumentacji konkursowej lub naboru od Oferentów/Wnioskodawców oświadczenia, z których to treści wynikały informacje o tym, że Oferent/Wnioskodawca:

- a) w dniu składania oferty nie otrzymał dofinansowania z innych źródeł na sfinansowanie kosztów przedstawionych w niniejszej ofercie ze środków dotacji;
- b) w dniu składania oferty wystąpił/ nie wystąpił/ planuje wystąpić/ nie planuje występować o środki z innych źródeł publicznych / niepublicznych na dofinansowanie działań przedstawionych w niniejszej ofercie;
- c) zobowiązuje się – w przypadku otrzymania wsparcia bądź uzyskania informacji o wyborze dofinansowania jego oferty w niniejszym konkursie – do poinformowania Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego o uzyskaniu dofinansowania z innych źródeł na sfinansowanie całości lub części tego przedsięwzięcia.

W pracach komisji każdorazowo brał udział przedstawiciel Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Pan (...) oraz Ministerstwa Spraw Zagranicznych Pani (...) - którzy posiadali bezpośrednią wiedzę o programach finansowanych przez reprezentowane instytucje, co zresztą było intencją ustawodawcy przy narzuceniu konieczności powołania przedstawicieli wskazanych instytucji.

Ponadto, w celu zapobiegania podwójnemu finansowaniu, wystąpiono do przedstawiciela Kancelarii Prezesa Rady Ministrów o materiały informujące o przekazanym wsparciu. Pan (...) przekazał listę podmiotów - szkół polonijnych, które otrzymały dofinansowanie na wsparcie bieżącej działalności na rok 2023 z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.”

Powyższe wyjaśnienia nie wskazują na wypełnianie zapisów dotyczących zabezpieczenia przed podwójnym finansowaniem tych samych wydatków równocześnie ze środków Ministerstwa i innych podmiotów.

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. Przedstawione kontrolującym dokumenty księgowe nie zawierały opisu: „Sfinansowano ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki – umowa nr MEiN/2023/DWM/252”, co jest niezgodne z zapisami § 6 ust. 2 umowy dotacji.
2. Instytut dokonywał płatności gotówką na łączną kwotę 22 820,00 zł - informacja dotycząca płatności gotówkowych została opisana w części dotyczącej Kongresu.
3. Instytut Kolbego w okresie od 9.05.-31.12.2023 r. dokonywał lokaty³³ środków pochodzących z dotacji przeznaczonej na realizację zadań, co było niezgodne z art. 48 ust. 1 ustawy o *finansach publicznych*, który stanowi, że jednostki sektora finansów publicznych, w tym inne państwowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, mogą dokonywać lokat wolnych środków, z wyjątkiem środków pochodzących z dotacji z budżetu. Zakładanie lokat overnight ze środków pochodzących z dotacji z budżetu państwa pozostaje w sprzeczności z art. 48 ww. ustawy.

Mając na uwadze stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości i uchybienia, na podstawie art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o *kontroli w administracji rządowej*, przedstawiam następujące zalecenia:

1. Ustalić w formie pisemnej i aktualizować dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez Instytut zasady (politykę) rachunkowości, zgodnie z art. 10 ustawy o *rachunkowości*.

Na podstawie art. 49 ww. ustawy, proszę o przekazanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykonania zalecenia.

2. Dokonywać wstępnej kontroli dokumentów finansowych przez głównego księgowego, zgodnie z art. 54 ust 1 pkt 3 ustawy o *finansach publicznych*.
3. Stwierdzać dokonanie kontroli merytorycznej, formalnej i rachunkowej dowodów księgowych.
4. Przestrzegać zapisów art. 22 ustawy o *rachunkowości* w zakresie rzetelności i kompletności dowodów księgowych.
5. Przestrzegać terminu i sposobu rozliczania udzielonych dotacji, zgodnie z *ustawą o finansach publicznych* i zapisami zwartych umów.
6. Środki pochodzące z dotacji przeznaczone na realizację zadania publicznego, przekazywać Beneficjentom w terminie określonym w umowie i jednoznacznie wskazywać w zawieranych umowach dotacyjnych wysokość przyznanej dotacji.
7. Rzetelnie dokumentować podróże służbowe krajowe.
8. Dokonywać płatności związanych z realizacją umowy dotacji wyłącznie z rachunku bankowego.
9. Przestrzegać przepisów art. 48 ust. 1 ustawy o *finansach publicznych*, który stanowi, że jednostki sektora finansów publicznych, w tym inne państwowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, mogą dokonywać lokat wolnych środków, z wyjątkiem środków pochodzących z dotacji z budżetu.
10. Rzetelnie opracowywać regulaminy konkursów ofert i naboru wniosków, z uwzględnieniem przepisów ustawy o *Instytucie*, ustawy o *rachunkowości*, ustawy

³³ Wciagi dzienne z rachunku bankowego nr 72 1130 1071 0020 1597 1520 0001 za okres od 9.05.-31.12.2023 r. wskazują na zakładanie przez Instytut Kolbego lokat overnight.

o finansach publicznych, rozporządzenia w sprawie wsparcia, oraz okresu w jakim dane osobowe będą przetwarzane.

11. Zapewnić możliwość prawidłowego składania ofert, zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu, tj. zawierających podpisy oferentów.
12. Rzetelnie i zgodnie z przepisami *Kodeksu Cywilnego* zawierać umowy cywilnoprawne, rozliczać zawarte umowy zgodnie z zapisami tych umów oraz przestrzegać zapisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. *o systemie ubezpieczeń społecznych*³⁴ w zakresie terminu zgłaszania umów do ZUS (dotyczy także umów ustnych).
13. Przestrzegać zapisów *rozporządzenia w sprawie wsparcia*, w szczególności w zakresie:
 - a) weryfikacji złożonych ofert pod względem formalnym,
 - b) posiedzeń komisji konkursowych, w tym:
 - kierowania pracami komisji konkursowej,
 - oceniania ofert pod względem merytorycznym przez wszystkich członków komisji lub w uzasadnionych przypadkach przez zarządzone przez Dyrektora Instytutu zespoły składające się co najmniej z dwóch członków komisji konkursowej.

Zalecenia 2-13 należy wykonywać w sposób ciągły.

Od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Barbara Nowacka
Minister Edukacji
/ – podpisano cyfrowo/

³⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 1230.

Potwierdzam zgodność wydruku z dokumentem wydanym w postaci elektronicznej:

Identyfikator dokumentu	2669861.10240149.8752297
Nazwa dokumentu	2024.02.28 Wystąpienie pokontrolne - Instytut Kolbego.docx
Tytuł dokumentu	2024.02.28 Wystąpienie pokontrolne - Instytut Kolbego
Sygnatura dokumentu	DKA-WKO.0915.1.2024
Skrót dokumentu	769F695E5D1F87FB6A31B7E94293AB057AED6E27
Wersja dokumentu	1.2
Data podpisu	28.02.2024
Sygnatariusz	Barbara Anna Nowacka
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.118.1.1.
Data wydruku:	28.02.2024 15:34:37
Autor wydruku:	Jakubiak-Kępińska Alicja